

DUHA

Informace
o knihách
a knihovnách
z Moravy

studie/články
veřejné knihovny
medailon
konference/akce
informace pro knihovny
z činnosti MZK
recenze
rozhovor

3 / 2015

Duha online: <http://duha.mzk.cz>

Obsah

Studie/články	Ždánice – komunitní město – <i>Miroslav Procházka</i>	2
	Cesta ke komunitní knihovně – <i>Zuzana Ježková</i>	12
	Komunitné knihovníctvo na Slovensku – <i>Emília Antolíková</i>	14
	Malé ohlédnutí za povinným výtkem – <i>Beáta Sedláčková</i>	16
Dvacet let českého knihovníctví	Rozhovor s doktorkou Halinou Molinovou – <i>Libuše Foberová</i>	19
Veřejné knihovny	Městská knihovna Tišnov – <i>Dagmar Kopřivová</i>	22
	Knihovna jako komunitní centrum – <i>Marie Wolfová</i>	29
Konference / akce	10 let festivalu Město čte knihu v Šumperku – <i>Zdeňka Daňková</i>	60
	Netradiční pohled na komunitní knihovníctví nabízí zajímavý seminář KOMUNITNÍ KNIHOVNA IX. – <i>Libuše Foberová</i>	65
Informace pro knihovny	Seminář Vzdělávání dětí – <i>Pavčina Lišvská</i>	70
	Moderní manažerské techniky – Strategické plánování a fundraisingové techniky v knihovnách [4. díl] – <i>Libuše Foberová</i>	74
	Dlouhodobé uchování digitálních informací, Archivematica a projekt LTP-pilot – <i>Miroslav Bartošek</i>	79
knihovnici píší o knihách a knihovnách	Tisková zpráva – <i>Radim Chalupník</i>	80
představujeme odborné knihovny	Odborné a sbírkové fondy v Knihovně Muzea Brněnska – <i>Jiří David</i>	81
Z činnosti MZK	Fondy rajhradského benediktinského kláštera dostupné na jedno kliknutí – <i>Jindra Pavelková</i>	86
	Výsledky práce stovek dobrovolníků zapojených do projektu Staré mapy opět nalézají nové uplatnění – <i>Jiří Duška</i>	87
Knihovnické osobnosti JMK	Když se plní knihovnické sny: knihovnice Jitka Neveselá a její knihovna – <i>Monika Kratochvílová</i>	88
Oči Brna	Říjen: Martin Reiner – <i>Romana Macháčková</i>	92
	Listopad: Miloslav Ištván – <i>Štěpánka Studeníková</i>	93
Recenze	Znalostní pracovník v informační společnosti – <i>Libuše Foberová</i>	94
	S knihou po škole – <i>Adéla Dilhořová</i>	95
Zahraniční knihovny	Výhody a nevýhody integrácie slovenských školských knižnic s verejnými knižnicami – <i>Rozália Cenigová</i>	96
Rozhovor	Rozhovor s Lenkou Šimkovou – <i>Jana Nejezchlebová</i>	100

DUHA. Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Ročník 29 [2015], číslo 3.

Vydává Moravská zemská knihovna v Brně pro potřebu knihoven, knižního obchodu, nakladatelství a literárních pracovišť.

Adresa vydavatele a redakce:

Moravská zemská knihovna v Brně

Kounicova 65a, 601 87 Brno

Telefon: 541 646 126

E-mail: duha@mzk.cz

IČ 094943, DIČ CZ00094943.

Foto na přední straně:

Interiér Městské knihovny Tišnov.

Autor fotografie: Dagmar Kopřivová.

Grafické zpracování: Pavel Václav Vaščák.

Vychází 4x ročně tištěně i on-line.

Reg. číslo MK E 7312. Duha ISSN 0862-1985 [Print], ISSN 1804-4255 [Online].

Redakce: Mgr. Jana Nejezchlebová, vedoucí a výkonná redaktorka, Mgr. Jan Lidmila, technický redaktor, Mgr. Adéla Dilhořová, redaktorka, Mgr. Monika Kratochvílová, jazyková korektura.

Redakční rada: prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D., předseda redakční rady, PhDr. Libuše Foberová, Ph.D. (Ústav bohemistiky a knihovníctví FPF Slezské univerzity v Opavě),

Časopis vychází s podporou dotace Jihomoravského kraje.

Jihomoravský kraj

Vážené čtenářky,

Vážení čtenáři,

tématem 3. čísla časopisu Duha je komunitní společnost ve městech a obcích. Propojení a spolupráce veřejného a soukromého sektoru, partnerství mezi organizacemi a veřejnou správou, neziskovými organizacemi, podnikateli a občany. Prostředí umožňující a podporující setkávání různých skupin občanů, zájmových organizací a uskupení. Významnou úlohu při vytváření takového prostředí mají veřejné knihovny. Jsou neutrálním místem vstřícným ke všem různorodým skupinám obyvatel lokality, k jejich zájmům a kulturním a vzdělávacím potřebám. V tomto čísle se také setkáme s řadou zkušeností a aktivit slovenských knihoven.

V hlavním bloku **Studie a články** přinášíme úvodní text místostarosty a předsedy kulturní komise ve Žďanicích Miroslava Procházky pod názvem Žďánice – komunitní město. Navazuje článek Zuzany Ježkové z NK ČR, který je zaměřen na činnost veřejných knihoven Cesta ke komunitní knihovně. Se zkušenostmi v této oblasti z práce knihoven na Slovensku seznamuje ředitelka Antolíkova v článku Komunitné knihovníctvo na Slovensku. Hlavní blok obsahuje i zamyšlení nad funkcí a významem institutu povinného výtisku Malé ohlédnutí nad povinným výtiskem od Beáty Sedláčkové.

Rubrika **Dvacet let českého knihovníctví** nám připomene Regionální knihovnu Karviná, která v roce 2000 získala Cenu Evropská veřejná knihovna, a práci její ředitelky Haliny Molinové v rozhovoru s Libuší Foberovou.

Rubriku **Veřejné knihovny** zahajuje článek o práci Městské knihovny v Tišnově. Ukázkou jejího moderního interiéru přináší fotografie na titulní straně čísla. Článek Knihovna jako komunitní centrum doplňuje vstupní text o Žďanicích.

Informace pro knihovny přinášejí závěr čtyřdílného seriálu Moderní marketing a informací o pilotním projektu Dlouhodobé uchování digitálních informací.

Rubrika **Informace pro knihovny** má od tohoto čísla dvě podrubriky.

Zahajujeme nový cyklus, **Knihovníci píší o knihách a knihovnách**, kterým chceme pomoci knihovníkům v dnešním mediálním světě. Umíme psát správně podle pravidel různé zprávy, sdělení, recenze

apod.? V každém čísle přineseme teoretický popis jak psát pro tisk, jak si připravit podklady pro vystoupení v rozhlasu či televizi a přidáme jako přílohu v elektronické verzi konkrétní ukázkou. Začínáme *Tiskovou zprávou*.

Představujeme další odbornou knihovnu, Odborné a sbírkové fondy v Knihovně Muzea Brněnska.

Rubrika **Konference, akce**. Město Šumperk znají knihovníci především jako město, které každý rok čte knihu. Městské knihovně v Šumperku se podaří tuto akci, do které je zapojeno celé město, všechny instituce, spolky a skupiny včetně Městského úřadu, udržet stále na vysoké úrovni. Ředitelka Městské knihovny ve svém článku připomíná všech 10 ročníků. V rubrice se také seznámíme s náplní semináře Vzdělávání dětí, který organizovala Knihovna Jiřího Mahena.

V rubrice **Z činnosti MZK** přinášíme článek Fondy rajhradského benediktinského kláštera dostupné na jedno kliknutí a představujeme portál OldMapsOnline.org.

V projektu **Oči Brna** se Moravská zemská knihovna v říjnu svými aktivitami zaměřila na výročí spisovatele a nakladatele Martina Reinera a v listopadu na hudebního pedagoga a skladatele Miloslava Ištvána.

V rubrice **Knihovnické osobnosti Jihomoravského kraje** pod názvem Když se plní knihovnické sny poznáme práci vedoucí Obecní knihovny v Mokrém – Horákov Jitky Neveselé.

V **Recenzích** upozorňujeme na knihu vysokoškolského pedagoga Pavla Rankova Znalostní pracovník v informační společnosti a na sborník S knihami po škole. Školní čtenářské kluby. Tento sborník by neměl chybět v žádné veřejné knihovně a především jeho zkušenosti a náměty v činnosti knihoven.

Za zkušenostmi ze zahraničí. V tomto čísle časopisu se ještě jednou vracíme do Slovenské republiky. Zajímavé a často diskutované téma přináší článek Výhody a nevýhody integrace slovenských školských knižnic s veřejnými knižnicami od ústřední metodičky pro školní knihovny Slovenské pedagogické knihovny Rozálie Cenigové.

V rubrice **Rozhovor** se ptáme šéfredaktorky časopisu Čtenář na její práci i osobní aktivitu a zájmy.

Přejeme krásné podzimní dny

za redakci časopisu Duha
Jana Nejezchlebová

Ždánice – komunitní město

Miroslav Procházka
prochazkam@seznam.cz

Cizí slovo „communitas“, česky komunita, má své kořeny v latině a významově vystihuje lidské společenství, družnost, či vlídnost. Český jazyk tento výraz používá i v dalších významech. Označuje jím skupinu lidí spojených sounděžitostí s určitou lokalitou, jejími tradicemi, společenskými aktivitami a se společně sdílenými hodnotami a kvalitními mezilidskými vztahy. V dnešní době se stále častěji setkáváme se slovním spojením „komunitní město“ – je to město, ve kterém probíhá dialog a spolupráce mezi vedením města, obyvateli, školami a školskými zařízeními, občanskými sdruženími a spolky v místě i regionu. V podstatě nejde o žádnou novinku, jde pouze o nový pojem, jehož podstatu se snažíme v našem městě naplňovat již dlouhá léta.

Město Ždánice má necelých 2 600 obyvatel a leží ve východní části Jihomoravského kraje, přibližně 10 km od Kyjova a zhruba 35 minut jízdy autem od Brna. Ždánice jsou městem s pověřeným obecním úřadem pro obce Archlebov, Žarošice, Uhřice, Dambořice, Násedlovice, Dražůvky a Lovčice a členem mikroregionu Ždánicko a Sdružení obcí Ždánický les a Politaví. Kromě spolupráce v rámci mikroregionů probíhají také společné akce s partnerskými obcemi – Herrnbauergarten v Rakousku a obcí Sekule na Slovensku.

Ve Ždánicích je kontinuita společenského života udržována zejména činností kulturního domu, folklorních spolků, městské knihovny s infocentrem, muzeem, školami, domem dětí a mládeže, občanskými sdruženími a nově vzniklým klubem aktivních seniorů. Pravidelně konanými akcemi ve Ždánicích s dlouholetou tradicí jsou plesy, fašank, folklorní večery národopisných souborů, soutěž „Zpěváků Slováků“, folklorní „Písníčky v trávě“ se soutěží verbů hanáckého Slováků, „Májová veselice obyvatel

Ždánicka“, „Zarážení hory“, „Slavnosti Motýlího ráje“, koncerty žáků zdejší základní umělecké školy, školní akademie žáků Masarykovy základní školy. K akcím, do nichž se zapojuje celá obec, patří pravidelné májové výstavy vín, košty štrůdlů, ochutnávky ovocných destilátů, gulášů, oblíbené jsou kulturně společenské akce občanských sdružení. Hojně navštěvované je každoročně setkání milovníků historických kol „Ždánický histopedál“. Letos se uskuteční již po dvanácté. Také tradiční ždánické císařské hody mají v letošním roce 50. výročí od svého obnovení. Jsou třídení říjnovou oslavou úrody, při které se staví máj a hodový průvod přichází pro stárky. V zimě se ve Ždánicích koná „Kateřinská zástěrková zábava“, v adventním období jsou hojně navštěvovány vánoční koncerty, před Štědrým dnem se pořádá zpívání u Vánočního stromu a po něm na první svátek vánoční Štěpánský koncert v místním kostele.

Ve Ždánicích působí šest zájmových spolků, pět folklorních souborů, dvě cimbálové muziky a mažoretky. Sportovat mohou občané v rámci Tělovýchovné jednoty Kovo Ždánice a Tělocvičné jednoty Sokol. Město Ždánice a všechny spolky se snaží zapojovat do svých aktivit co nejvíce občanů. O začlenění dětí a mládeže do společenského života se starají zvláště školní zařízení v obci – mateřská škola, Masarykova základní škola, základní umělecká škola a dům dětí a mládeže. Všechny kulturní akce, které se v obci konají, jsou doprovázeny vystoupením našich dětí, což nejvíce oceňují seniori na pravidelných setkáních pro ně pořádaných.

Město maximální měrou podporuje aktivní život svých občanů, představitelé obce se pravidelně účastní všech společenských akcí a podílí se na jejich přípravě i realizaci. Všechny aktivní spolky i občanská sdružení jsou městem finančně podporovány formou příspěvků na svoji činnost. Město prostřednictvím svých vyškolených referentů napomáhá těmto zájmovým organizacím také při zpracování žádostí o dotace a následně i s jejich případnou administrací. Získané finanční prostředky jsou vkládány do organizace důležitých kulturně společenských akcí, ale také do zařízení sloužících k zvelebování kulturních a společenských prostor nepostradatelných k činnosti a společnému setkávání.

Město také již několik let spolupracuje se zemědělskými a lesnickými subjekty, s orgány ochrany přírody a s odborníky z Jihočeské univerzity a organizace DAPHNE. Výsledkem této kooperace je např. dlouhodobá koncepce „Plán péče o krajinu ve Žďánicích“. O tom, že se nám práce ve všech uvedených oblastech daří dobře, jsou důkazem významná ocenění, kterých jsme v uplynulých letech dosáhli. V každoročně vyhlašované prestižní soutěži Svazu měst a obcí ČR a Ministerstva pro místní rozvoj „Vesnice

roku“ naše obec a občané již dvakrát výrazně uspěli. V roce 2008 jsme v rámci obcí JMK získali Bílou stuhu za dlouhodobou a úspěšnou práci s dětmi a mládeží. Další významné ocenění jsme získali v minulém roce. Za vzornou péči o zeleň a životní prostředí jsme obdrželi Zelenou stuhu. Za těmito úspěchy se skrývá spousta obětavé a nezištné práce všech pracovníků města, všech členů spolků, občanských sdružení, škol a dalších městských organizací.

Významnou část své pozornosti věnuje město také seniorům. Město provozuje již 20 let dům s pečovatelskou službou (DPS), v němž Oblastní charita Hodonín provozuje Charitní pečovatelskou službu. Hlavním Posláním pečovatelské služby ve Žďánicích je pomáhat těm, kteří pro svůj věk nebo zdravotní stav nejsou schopni se sami o sebe a svou domácnost postarat, motivovat je k využití vlastních sil a schopností. Podporovat je v běžném způsobu života tak, aby mohli co nejdéle zůstat v přirozeném domácím prostředí.

Před několika lety se město i se svými občany zúčastnilo přípravy a následně i realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na Kyjovsku, který je strategickým dokumentem v oblasti plánování

rozvoje sociálních služeb. Tvorbou a naplňováním této strategie se zvyšuje dostupnost a kvalita sociálních služeb, rozšiřuje se jejich nabídka a zajišťuje se, aby sociální služby odpovídaly zjištěným místním potřebám a reagovaly na lokální odlišnosti.

V posledních dvou letech se nám podařilo motivovat skupinu akčních občanů důchodového věku, kteří založili Klub aktivních seniorů. S podporou města pro své členy a sympatizanty pořádají pravidelné osvětové přednášky, poznávací zájezdy, kurzy ručních prací, kurzy počítačů aj.

V současné době je pracovníky města vypracován nový Strategický program rozvoje města, který naváže na programové dokumenty z předchozích let. Do přípravy této důležité normy vedení města usiluje vtáhnout a zapojit všechny obyvatele. Formou dotazníkového šetření a následné SWOT analýzy se získávají důležité informace, ale především názory občanů k problematice další investiční výstavby města, bezpečnosti, rozvoje kultury, sportu, ale také sociálních služeb. Realizace tohoto dokumentu v praxi slibuje

zvýšení atraktivity života ve městě s nezanedbatelným přesahem do oblasti ekonomického rozvoje.

Nemyslím však, že by byly naše Ždánice nějak výjimečné. Život u nás se odvíjí v symbióze s duchem doby, ve které žijeme, a ani u nás není úplně vše růžové. Své problémy řeší každá obec a od toho zde jsme. Fenomémem dneška je však to, že lidé znovu začínají cítit potřebu se setkávat a hledat aktivní odpočinek pro sebe i své děti. Mnoho lidí opět život vnímá tak, že již nevidí jeho podstatu jen v práci a honbě za penězi. Aktivní odpočinek, možnost seberealizace, vzájemná setkávání, dobrá zábava, to vše jsou jedny z určujících ukazatelů kvality života, kterou si sami vytvářejí. Tam, kde toto dobře funguje, jsou lidé spokojenější a cítí daleko větší souznělost s místem svého žití, a právě proto by měli představitelé měst názorům a aktivitám svých občanů naslouchat. Já jsem přesvědčen, že podobný vstřícný postoj k občanským aktivitám převládá ve většině obcí a měst a je chvályhodné, když město tyto iniciativy podporuje a pomáhá při jejich rozvoji a realizaci.

Cesta ke komunitní knihovně

Zuzana Ježková

zuzana.jezkova@nkp.cz

O komunitních aktivitách knihoven se již desetiletí mluví, píše, ke komunitnímu směřování knihoven nabádají i koncepce rozvoje knihoven v ČR. Co to tedy komunitní knihovna je?

Jednou větou – komunitní knihovna je takovou veřejnou knihovnou, která pomáhá komunitnímu rozvoji v konkrétním místě. Stručně, jen asi těžko uchopitelné pro vytváření představ o možných aktivitách takové knihovny.

Proto mi dovoluťe použít definici, kterou jsem vytvořila koncem r. 2003. Není stručná, ale snad dostatečně srozumitelná:

Komunitní knihovna napomáhá rozvoji komunity v místě svého působení – podporuje dobré soužití lidí v místě, pomáhá lidem zlepšovat místo/obec/město, ve kterém žijí, a rozvíjet dobré vztahy mezi lidmi, skupinami lidí i organizacemi na daném území.

Komunitní knihovna nezaměřuje své aktivity pouze na své registrované čtenáře, ale plánovitě a systematicky oslovuje celou komunitu místa; své služby rozvíjí tak, aby mohla pružně reagovat na potřeby všech skupin lidí v místě.

Komunitní knihovna poskytuje prostor pro aktivity jednotlivých skupin lidí a propojuje je s dalšími skupinami i jednotlivci v souladu s rozvojem komunity.

Komunitní knihovna se podílí na společném životě místa, vyznačuje se bohatou spoluprací s místními organizacemi a institucemi. Svými aktivitami podporuje propojování veřejného a soukromého sektoru, rozvoj partnerství mezi organizacemi a představiteli veřejné správy, neziskovými organizacemi, podnikateli, občany.

Asi jste si všimli, že celé je to o podpoře pospolitého života a o přizpůsobování služeb knihovny skutečným

potřebám místa. O knihovně jsme si zvykli mluvit jako o místu setkávání, ale komunitní knihovna není jen místo, kde se s dalšími lidmi náhodně potkáte nad knížkou, případně na besedě se spisovatelem. Zakládám komunitní knihovny není kniha (která nesporně do knihovny patří a vždy patřit bude), ale lidé, lidé místní komunity a potřeby této komunity. Komunitní knihovna podporuje dobrá sousedství, splavnou komunikaci a spolupráci v místě. Právě podpora komunikace a rozvoj sociálního kapitálu je oblastí, ve které může komunitní knihovna výrazněji napomoci rozvoji lokální komunity.

Vhodné aktivity knihovny:

- otevřené kluby v knihovnách
- mezigenerační programy
- propojování skupin i jednotlivců společnou činností
- společné projekty
- společné (komunitní) plánování
- společné setkávání zainteresovaných nad konkrétním problémem místa
- neformální setkávání s veřejnou správou (případně s politiky) za účelem obousměrné komunikace

Komunitní působení knihovny není jen v úsilí o sblížení lidí žijících v místě, v posilování pozitivních mezilidských vztahů, ale současně v posilování vztahu k samotnému místu života komunity. S využitím kontaktů s místními pamětníky a ve spolupráci s dalšími partnery v místě je knihovna vhodnou organizací k identifikování a ožívování místních historických i kulturních zajímavostí. Se zvyšováním zájmu lidí o místo, ve kterém žijí, pak vzrůstá i ochota starat se o toto místo.

Vhodné aktivity knihovny:

- seznamování s místními tradicemi i lidovými zvyky
- vytváření nových tradic
- bližší seznamování s místem (forem je ohromné množství, od netradičně pojatých výletů po místě i nejbližším okolí, přes objevování rodáků až po vymyšlení i dramatické zpracování příběhů spojených s místem; dobré je využívat různé hravé formy poznávání místa, např. questing)

Politologové soudí, že prolomit bariéru ostychu, predsudků a nechuti k jakékoliv veřejné aktivitě je zřejmě ten největší úkol, který má česká společnost před sebou. Po tom, co lidem denně média servírují, nemá už naprostá většina chuť aktivně se zapojovat do veřejného života. Dokud však proti této nechuti nebudou moci lidé postavit nějakou konkrétní zkušenost se zapojením do veřejného života třeba na místní úrovni, bude stále vítězit dojem, že vše je špatné a nic nemá cenu dělat. Přitom nemusí jít o nic velikého. Jeden malý příklad: 30 let žiji na jednom pražském sídlišti, věřte, to prostředí právě k rozvoji pospolitého života nenabádá. V době, kdy byly moje děti malé a já s nimi trávila více času na sídlišti, snažila jsem se změnit naši sídlištní školu. Tenkrát se nám podařilo k realizaci této změny přizvat řadu dalších rodičů, získat ředitele školy a přivést sem i některé nové kantory. Uplynula léta, děti odrostly, život šel dál. Z toho, o co jsme tenkrát usilovali a co se nám do značné míry podařilo – udělat našim dětem školu přátelštější a pro jejich další život užitečnější – zůstal i po letech pocit určité blízkosti s těmi, kteří se aktivit účastnili, a zážitek společného úsilí, které mělo výsledek. Ověřili jsme si, že když nám o něco jde, nemusíme hned složitě hledat pomoc zvenčí, že spousta věcí

se dá řešit na místní úrovni. Jen je třeba začít řešení hledat. A niž jsme to tenkrát tušili, vyzkoušeli jsme si základní kroky rozvoje komunity.

Nikdo už nepochybuje o tom, že různé formy neformálního vzdělávání do knihoven (především těch komunitních) patří. Včetně občanského vzdělávání. Jen nevěřím, že občanské vědomí lze rozvíjet přednáškami a výkladem. Výklad zde samozřejmě má také své místo, ale je potřebné ho doplnit prakticky získanou dovedností a pokud možno i vlastním zážitkem. Uvědomuji si, že my knihovníci nejsme pro předávání takových dovedností dostatečně vybaveni ze škol, ale něco se dá doplnit dalším vzděláváním. A pak je zde prostor pro partnerskou spolupráci s těmi nevládními organizacemi, které v uvedené oblasti již mají dostatek zkušeností.

I o tom však komunitní knihovna je: máme-li fundovaně reagovat na potřeby místa, nemůžeme na to zůstat sami. Rozvíjení partnerství v místě je jednou z klíčových kvalit komunitní knihovny, stejně jako její neutralita a informační vybavení.

Koncept komunitní knihovny vznikl jako reakce na potřebu rozšiřovat služby knihoven tak, aby byly využitelné pro širší část obyvatel místa. Zároveň koncept odpovídá na společenskou poptávku po organizaci, která by v dané lokalitě mohla fungovat jako jakási komunitní centrum, tedy jako místo, které by bylo schopné aktivizovat lidi a kde by v neformálním a povzbuzujícím prostředí docházelo k přirozeným kontaktům lidí i k cílenému začleňování jedinců do širší vztahové struktury lokální komunity. Místo, které by reagovalo na potřeby lidí v místě a pomáhalo v rozvíjení komunitního života. Myslím, že řada příkladů již prokazuje, že knihovny jsou pro takovou funkci vhodné.

Komunitné knihovníctvo na Slovensku

Emília Antolíková
antolikova@slovanet.sk

O knižnici a jej úlohe v komunite sme na Slovensku začali intenzívne hovoriť v roku 2005 vďaka školeniu, ktoré organizovala pre knihovníkov verejných knižníc Nadácia otvorenej spoločnosti NOS-OSF a Partner for Democratic Change Slovakia (PDCS). Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou mala v tom čase už skúsenosti s projektom informačného centra pre neza-mestnaných, ktoré vytvorila v rámci projektu Knižnica ako komunitné centrum (2001). Keď hovoríme o komunitnej knižnici máme na mysli verejnú knižnicu, ktorá vytvára priestor pre komunitné aktivity a dokáže prepájať jednotlivé komunity. Zároveň hovoríme o projekte, vďaka ktorému sa stretávajú knihovníci na celoslovenských seminároch a workshopoch a prezentujú úspešné projekty, ktoré realizujú na podporu komunity, v ktorej pôsobia.

Projekt KOMUNITNÁ KNIŽNICA realizuje OZ Korálky a Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou v spolupráci s verejnými knižnicami na Slovensku od roku 2008 a finančne ho podporilo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. V uplynulých rokoch sme projekt realizovali v spolupráci s Podtatranskou knižnicou v Poprade (2008), Oravskou knižnicou Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne (2008), Knižnicou Antona Bernoláka v Nových Zámkoch (2009), Knižnicou Juraja Fándlyho v Trnave (2010), Knižnicou P. O. Hviezdoslava v Prešove (2011), Verejnou knižnicou Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici (2012), Staromestskou knižnicou v Bratislave (2013), Verejnou knižnicou Jána Bocatia v Košiciach, Knižnicou pre mládež mesta Košice (2014) a v roku 2015 s Krajskou knižnicou v Žiline. Spoluorganizátormi boli mestá a samosprávne kraje, Slovenská asociácia knižníc, Spolok slovenských knihovníkov, Goetheho inštitút v Bratislave

a ďalší. Miestom stretnutí knihovníkov boli mestské úrady, knižnice, konferenčné sály aj priestory, kde sa realizujú komunitné aktivity. Okrem celoslovenských odborných seminárov sa knihovníci každoročne stretávajú na workshopoch, ktoré sa uskutočňujú vo Vranove nad Topľou.

Na seminároch a workshopoch v rámci projektu Komunitná knižnica sa zúčastňujú knihovníci zo Slovenska, z Českej republiky, z Maďarska, z Poľska, z Nemecka. Vďaka projektu majú knižnice možnosť deliť sa o skúsenosti a inšpirovať sa úspešnými komunitnými aktivitami realizovanými na Slovensku a v zahraničí. V posledných rokoch prešli verejné knižnice prudkými zmenami a intenzívne sa diskutuje o ich funkcii v súčasných podmienkach. Knižovníci jednoznačne konštatujú, že verejné knižnice prerástli rámec, ktorý sa im stanovil, stali sa knižnicami univerzálného typu. Mnohí im toto pole pôsobnosti nepriznávajú, nechcú si uvedomiť, že verejné knižnice za posledných dvadsať rokov preorientovali svoju činnosť z tradičného chápania knižnice s hlavnou úlohou požičiavať knihy na knižnice moderného typu, ktoré poskytujú používateľom širšie služby a ktoré sú na kvalitatívne vyššom stupni.

Kvalitatívne a kvantitatívne zmeny v ponímaní úloh knižníc nastali v Hornozemplínskej knižnici v posledných desiatich rokoch najmä nástupom kvalitnej výpočtovej techniky a zapojením sa do spoločného knižnično-informačného systému. Tým sa podstatne zjednodušili základné knihovnícke činnosti, vytvoril sa väčší priestor pre prácu s používateľmi a zvýšila sa orientácia na potreby komunity. Môžeme smelo konštatovať, že sa skvalitnila informačná výchova aj kultúrno-vzdelávacie aktivity knižnice. S nárastom technického a technologického vybavenia našej

kníhnice klesol počet výpožičiek a stúpol počet návštevníkov na podujatiach, čo je aj celoslovenský trend. Takmer každý strategický materiál, ktorý pojednáva o budúcnosti knižníc hovorí o tom, aké je dôležité, aby sa knižnice stali komunitnými centrami. Aj keď hlavnou činnosťou knižníc je požičiavanie kníh, vo verejných knižniciach má kultúrno-vzdelávacia činnosť bohaté tradície. Vplyvom spoločenských zmien sa mení zameranie podujatí, ktoré knižnice organizujú. Môžeme konštatovať, že kým pred rokom 2005 sa knižnice pri organizovaní podujatí orientovali na svojich používateľov, v súčasnosti prevažuje tendencia orientácie a užitočnosti pred širokou verejnosťou.

Hornozemplínska knižnica sídli v meste Vranov nad Topľou, ktoré má 23 tis. obyvateľov. Knižnica v roku 2014 zakúpila 2 800 zväzkov kníh a pripravila 333 podujatí pre všetky vekové kategórie. Medzi najúspešnejšie aktivity patria tvorivé utorky, alebo letné štvrtky v knižnici. V roku 2014 realizovala knižnica sedem vlastných projektov a v troch bola spoluoorganizátorom. Práve vďaka týmto projektom zabezpečila materiálne a technické zariadenie do knižnice a pripravila netradičné podujatia. Vieme, že knižnica, to nie je len dobre zariadená budova plná kníh, ale knižnicu tvoria ľudia a vzťahy, ktoré sa v nej vytvárajú. Jedným z úspešných projektov, ktoré sme realizovali v roku 2014, bol projekt „Pomôžeme Rómom skvalitniť ich život“, ktorý finančne podporil Úrad vlády SR. Zámerom projektu bolo vytvárať vzťahy medzi rómskymi a nerómskymi deťmi a mládežou, poznávať históriu Rómov, ich kultúru aj osobnosti. Okrem konferencie, na ktorej sa stretli pedagógovia, rómski asistenti a dobrovoľníci pripravili pracovníci knižnice pre rómske deti zážitkové čítania, tvorivé dielne aj stretnutie so zaujímavými rómskymi ženami.

Seniori sú vo vranovskej knižnici komunitou, ktorá sa chce vzdelávať, zabávať, ale zároveň dokážu byť lektormi na vzdelávacích podujatiach. Vytvoríť v knižnici skupinu dobrovoľných spolupracovníkov, ktorí môžu a chcú pomáhať pri organizovaní, príprave a realizácii kultúrnych a vzdelávacích aktivít, nie je jednoduché. Dará sa nám ich nachádzať medzi rodičmi aj

starými rodičmi detí, ktoré prichádzajú do knižnice, aj medzi učiteľmi, staršími i mladými ľuďmi.

Často si dávame otázku: Čo potrebujú ľudia, ktorí prichádzajú do knižnice? Sme dobre pripravení na všetky ich otázky? Sme otvorení požiadavkám doby? Naozaj chceme, aby nás navštevovali? Ako sa staráme o naše „laboratórium trendov“? Obsahuje nekonečné zdroje inšpirácie? Naozaj svojimi aktivitami zlepšujeme kvalitu života ľudí v komunite? Sme zdrojom inšpirácie pre svojich používateľov? Zaujímame sa o znevýhodnených ľudí a ľudí s postihnutím? Odchádzajú od nás ľudia len s informáciou alebo s knihou v ruke, alebo im dokážeme dať aj dobrý pocit, zážitok a kúsok komunitného šťastia?

Knihovníci by komunitné aktivity radi merali v číslach. Možno aj preto, že ktosi múdry povedal, že „kto nehovorí v číslach, nevie o čom hovorí“. Môžeme spočítať odborné semináre pre podporu komunitných aktivít, ktoré sme organizovali, počet workshopov, počet účastníkov, počet prezentácií, ktoré odznali... Môžeme spočítať počet podujatí, ktoré realizovali knihovníci na podporu komunít v ktorých pôsobia. Vieme spočítať počet návštevníkov na týchto podujatiach, počet prednášajúcich, hodiny, ktoré sme komunitným aktivitám venovali, aj to, koľko finančných prostriedkov sme na tieto aktivity vynaložili. Čo však nemožno dať do čísel ani tabuliek je informácia, koľkým ľuďom sme pomohli. Benchmarking knižníc neobsahuje položku, do ktorej by sme mohli vložiť príbehy ľudí, ktorým knižnice svojimi službami, prístupom, vzdelávaním, alebo len odpoveďami na otázky zmenili život.

Keď sme pred rokom uviedli do života kurzy nemčiny v knižnici za symbolické jedno euro, konkurencia krútila hlavou a kolegovia mi dávali básnické otázky. Vzdelávanie v našej knižnici nekončí promóciou, ani certifikátom. Absolventi vzdelávania dostanú „Účastnícky list“ s pečiatkou a podpisom lektora a riaditeľky knižnice. Nechcelo sa mi veriť, že tento kúsok papiera, za ktorým bola „len“ obrovská snaha, pomohol, aby si pani Boženka našla prácu. Vďaka prezentáciám o histórii vranovských ulíc, ktoré sme realizovali počas dvoch rokov v knižnici, vydal pán Cyril knihu „História

vranovských ulíc“. Vďaka letným štvrtkom a tvorivým dielňam sú deti u nás v knižnici a neklakajú, aby „zabili čas“, kým sú rodičia v práci. Nikto nikdy nespočíta, hodiny, ktoré knihovník venuje návštevníkovi a svojím prístupom mení jeho život.

Občas sa pýtame, čo čaká knižnice v budúcnosti, či ešte budeme o desať rokov požičiavať knihy. Jednoznačne odpovieme: Určite! Nové služby budú dopĺňať tie už existujúce. Mnohým ľuďom ponúka knižnica jedno z mála miest, kde sa môžu zatvoriť a vychutnať si samotu, ale aj stretnúť ľudí, ktorí čítajú knihy a majú rovnaké záujmy.

Knihy nie sú len zdrojom informácií. Sú aj zdrojom potešenia. V živote sa neobklopujeme výlučne vecami, ktoré nevyhnutne potrebujeme. Neživíme sa iba uhľohydrátmi, tukmi a vitamínmi, ale vytvorili sme kultúru stolovania. To isté platí o knihách a knižniciach. Ľudia budú písať knihy a budú ich aj čítať. Knihy sa budú dať požičiavať a čítať na rozličných médiách. Práve to bude pomáhať ľuďom, aby ich čítali. Určite každý vie, že sa blíži demografická zmena, mali by

sme vedieť, čo v tomto smere očakávame od knižnice budúcnosti. Ak predpovedáme knižnicu budúcnosti, veríme, že bude slúžiť ako všestranný životný priestor. Vždy je dobré myslieť pár ťahov dopredu. Nikdy nezvítazíme v hre, ak nebudeme zvažovať možné pohyby súpera. Mali by sme vyhľadávať a zvažovať faktory, ktoré sú zapojené do zmien.

Možno by sme mali zriadiť Oddelenie výskumu budúcnosti komunitnej knižnice aby pracovalo na koncepcii pestrejších a lepšie organizovaných komunitných aktivít. Všetci sme si vedomí výrazného trendu rozširovania nových aktivít a služieb. Zažili sme to v minulosti a zostane to tak aj v budúcnosti.

Už teraz súperime o čas, ktorí ľudia trávia v iných kultúrnych inštitúciách, v nákupných centrách alebo pred obrazovkami. Veríme, že rôznorodosť vytvára väčšiu slobodu a príležitosť. Ak chceme hovoriť o možných scenároch pre budúcnosť, musíme vedieť, aká je naša pozícia. Určite by sme si mali všimnúť protihráčov a myslieť pár ťahov dopredu, pretože iba tak zvíťazíme.

Malé ohľadnutí za povinným výtiskem

Beáta Sedláčková

beata.sedlackova@fpf.slu.cz

I když se v dějinách knihovnictví setkáváme s institutem povinného výtisku od první poloviny devatenáctého století, povinný výtisk má více než čtyřistaletou historii. Původně totiž byly zákony o povinném výtisku koncipovány jako forma cenzury k dohledu nad vydavatelskou činností. Jedny z nejstarších zákonů o povinném výtisku jsou francouzské nařízení o povinném výtisku z roku 1537, dánský zákon z roku 1623 a švédský zákon z roku 1661. Povinný výtisk sloužil také jako podmínka k udělování tiskařské licence, například ve Švýcarsku, nebo jako

prostředek udělování zvláštních výsad určitým knihovnám. Vedlejším motivem ustavení zákonů o povinném výtisku se v některých zemích zdála být snaha poskytovat některým knihovnám národního nebo regionálního významu velmi nenákladným způsobem celou národní tištěnou produkci. (Augustinová, 1981).

Až mnohem později se za jeden z hlavních cílů povinného výtisku začala považovať tvorba národnej bibliografie a uchovávaní národnej literatury. Význam zákona

o povinném výtisku pro tvorbu národních bibliografií byl zdůrazňován UNESCO a jeho úsilí v tomto směru vyvrcholilo vypracováním zákona o povinném výtisku v roce 1954.

Dnes existuje v téměř každé zemi institut povinného výtisku vztahující se na několik vybraných knihoven s ústředními funkcemi celostátního případně regionálního charakteru. Současné funkce institutu povinného výtisku byly nejlépe formulovány v bulharském zákoně z roku 1976, který vymezuje funkci konzervační a archivní pro uchovávání všech dokumentů v příslušné zemi; funkci bibliografickou pro zpracování v národní bibliografii; funkci statistickou pro zpracování různých statistických přehledů a nakonec funkci knihovnickou pro doplňování knihovního fondu.

Je třeba poznamenat, že v některých zemích stejnou funkci jako zákon o povinném výtisku plní zákon o ochraně autorského práva. Jako příklad lze uvést Spojené státy americké, kde chybí zákon o povinném výtisku a v tomto směru zřejmě k žádné změně nedojde, protože se předpokládá, že ho zcela nahrazuje zákon o autorském právu. Skutečnost je ovšem taková, že mnoho vydání nepodléhá zákonu o autorském právu, a navíc mnozí autoři i vydavatelé nejsou zainteresováni na získávání osvědčení, funkce úřadu autorského práva jsou čistě právní povahy. (Sedláčková, 1990).

Stávající zákony o povinném výtisku se v evropských zemích značně liší ve svých ustanoveních i ve svých cílech. Jsou rozdíly mezi spojitostí práva povinného výtisku a zodpovědnosti za uchování a zpřístupňování národní produkce, protože tato povinnost není výslovně stanovena, například ve Francii nebo Velké Británii. Rozdíly jsou také v sankcích za neodevzdání, a to od možnosti trestního postihu, přes vysoké pokuty, až po poměrně malé částky, většinou spojené s násobkem ceny knihy. Téměř ve všech zemích je zvlášť specifikováno právo na povinný výtisk periodických publikací. Zákony o povinném výtisku jsou závaznými ustanoveními. Pro zabezpečení tohoto zákona se zaváděly v průběhu vývoje povinného výtisku určité prostředky, například pozastavení distribuce publikací, odejmutí autorského práva. Velmi účinným opatřením bylo zavedení mezinárodního standardního čísla knihy a seriálu. Řešil se také optimální

počet kusů povinných výtisků vzhledem k tomu, že vysoký požadavek by mohl zatěžovat vydavatele a tiskaře natolik, že by vedl ke snaze vyhnout se plnění povinností vyplývajících ze zákona o povinném výtisku. Z historie vyplynulo, že optimální počet povinného výtisku je tři kusy, a to k pořízení záznamu, k deponování v národní sbírce a pro výpůjčku, pokud národní knihovna kromě funkce konzervační a bibliografické plní také funkci výpůjční. Liší se i lhůty odevzdávání povinných výtisků, které se pohybují se od čtrnácti dnů do šesti měsíců.

Současná problematika, která se v oblasti povinného výtisku řeší, je rozšíření zodpovědnosti za povinný výtisk také na producenty audiovizuálních a elektronických dokumentů. U elektronických online zdrojů je uchovávání národní produkce mnohem složitější, stejně tak i registrace každého publikovaného dokumentu vzhledem k jeho dynamičnosti. Dohodami s vybranými vydavateli se řeší, jak zabezpečit kromě technických možností i právní hledisko archivace a zabezpečení elektronických zdrojů. Většinou je depozitní knihovna závislá na vstřícnosti vydavatelů a archivací a zpřístupňování dokumentů může řešit s vydavateli se vstřícným postojem k této problematice. Řešení založené na dobrovolnosti nemůže být stálým řešením a každá země se snažila připravit nebo připravuje optimální zákon o povinném výtisku elektronických publikací. Za revoluční se v tomto směru považuje současný dánský zákon platný od roku 1998 a průběžně revidovaný, který zahrnuje všechna díla publikována v Dánsku bez ohledu na médium použité pro výrobu a tato definice zahrnuje také dokumenty publikované na internetu. Otázkou zákonů o povinném výtisku v souvislosti s registrací, archivací a zpřístupňováním elektronických zdrojů se zabývá pracovní skupina konference CENL (*Conference of European National Librarians*).

Právo povinného výtisku na území dnešní České republiky si vymohla jako první pražská Universitní knihovna v roce 1781, ale až od roku 1807 odevzdávali knihovně povinný výtisk tiskaři z celého území Čech. Na Moravě to byla dnešní Státní vědecká knihovna v Olomouci, která získala právo povinného výtisku v roce 1791, ovšem k realizaci tohoto procesu došlo až v roce 1807. (Mejstříková, 2000). Vzhledem k historickému faktu, vzniku Československé republiky v roce 1918,

nelze nezmínit, že první slovenskou knihovnou s právem povinného výtisku byla Univerzitní knižnice v Bratislavě, která začala dostávat povinný výtisk od roku 1919 z celého území Slovenska a tehdejší Podkarpatské Rusi.

Mezníkem v historii povinného výtisku na území dnešní České republiky byl rok 1935, kdy bylo vydáno vládní nařízení o povinném výtisku, které nahradilo řešení povinného výtisku, jak ho obsahoval první knihovnický zákon. V tomto roce získala dnešní Moravská zemská knihovna v Brně povinný zemský výtisk, který byl v roce 1947 rozšířen na celostátní výtisk včetně dalších šestnácti knihoven.

Poslední řád do institutu povinného výtisku neperiodických publikací přinesl zákon č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích a navazující vyhláška č. 252/1995 Sb. Hlavní změna se týká počtu příjemců povinného výtisku, zůstalo jich celkem pět. Zákon stanovuje vydavatelům bezplatně na svůj náklad do 30 dnů odevzdat dva výtisky Národní knihovně v Praze, po jednom výtisku Moravské zemské knihovně v Brně, dále Státní vědecké knihovně v Olomouci a nakonec jeden regionální povinný výtisk příslušné státní vědecké knihovně podle sídla vydavatele. K dalším změnám patří například daná povinnost vydavatele uvádět v neperiodické publikaci některé povinné údaje a je zde přesně stanoveno, na které dokumenty se zákon nevztahuje. Navazující vyhláška specifikuje sedm státních vědeckých knihoven, které mají statut regionálně příslušných knihoven, a stanovuje nabídkovou povinnost pro devatenáct dalších knihoven.

Co se týká povinného výtisku periodických publikací, platí od roku 2000 v České republice tiskový zákon 46/2000 Sb., který nahradil vyhlášku z roku 1964. Vztahuje se na periodický tisk, který vychází nejméně dvakrát ročně. Zákon přesně stanovuje, na jaké typy periodického tisku se nevztahuje, dále lhůtu odevzdání a počet povinných výtisků, stejně tak pokutu za nesplnění povinnosti. Zřejmě nezávažnější výhradou vůči zákonu ze stran odborníků je omezení práva povinného výtisku periodických publikací pro státní vědecké knihovny.

Problematickou povinného výtisku dokumentů zveřejněných v prostředí sítě internet řeší v současné době tým odborníků v Národní knihovně. Prvotní předpokládáním variantou řešení měl být nový zákon o «povinném

odevzdávání síťových publikací». (Celbová, 2008). V průběhu posledních let odborníci zpracovali rozbor právního rámce životního cyklu síťových elektronických publikací v knihovnách České republiky, přehled legislativní úpravy povinného ukládání síťových elektronických publikací (e-depositu) a návrh legislativního řešení. Ministerstvu kultury byla nakonec předána varianta novelizace dvou výše zmiňovaných zákonů včetně zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovního zákona). Novelizace předpokládá jen minimální formální úpravy a doplnění. (Matusík, 2015).

Příspěvek neměl za cíl analyzovat problémy, které s sebou nesou současné zákony o povinném výtisku na území České republiky. Z pohledu aplikace zákona do společenské praxe a vzhledem ke společenskému vývoji v příslušné oblasti se všechny zákony časem stávají zastaralé. Záměrem bylo připomenout princip instituce povinného výtisku, jako jednoho z významných pokusů lidské civilizace přispět k zachování kulturního dědictví příslušné země.

Literatura:

AUGUSTINOVÁ, Olga. *Úloha národních bibliografií v programu ÚBC*. Praha, 1981.

ČEJPEK, Jiří. *Dějiny knihoven a knihovnictví*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN: 80-246-0323-3.

CELBOVÁ, Ludmila. *Povinný výtisk elektronických publikací, zejména vzdálených elektronických zdrojů*. [online]. Ikaros, 2000, roč. 4, č. 10. Dostupný z <http://ikaros.cz/povinný-výtisk-elektronických-publikací-zejména-vzdálených-elektronických-zdrojů>.

Celbová, Ludmila. Český web a povinný výtisk – jde to spolu dohromady? *Knihovna* [online]. 2008, roč. 19, č. 2, s. 59–75 [cit. 2015–08–20]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna82/82005.htm>>. ISSN 1801-3252.

MATUŠÍK, Zdeněk. *Knihovní legislativa v České republice*. ITlib, 2015, č. 1, s. 14–21. ISSN 1335-793X.

MEJSTRÍKOVÁ, Alena. *Právo povinného výtisku*. [online]. Praha: VOŠIS, 2000. Dostupný z <http://web.sks.cz/prace/mejstrikov/mejstrikov.htm>

SEDLÁČKOVÁ, Beata. *Vývoj a současný stav národní bibliografie v USA*. In Bibliografický zborník 1990. Martin: Matica slovenská, 1990, s. 172–180.

VYHLÁŠKA č. 252/1995 Ministerstva kultury. [online]. Dostupný z <http://www.nkp.cz/služby/služby-pro-povinne-vytisky/vyhlasapv-neper>

ZÁKON č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích [online]. Dostupný z <http://www.uplnzenei.cz/zakon/37-1995-sb-o-neperiodických-publikacích/>

ZÁKON č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). [online]. Dostupný z <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-pravech-a-povinnostech-pri-vydavani-periodického-tisku-a-o-zmene-nekterych-dalsich-zakonu-tiskovy-zakon/uplne/>

Rozhovor s doktorkou Halinou Molinovou

Milá, vždy usměvavá, velmi inteligentní, vstřícná, pohodová, příjemná, a tak bych mohla pokračovat – jedním slovem profesionální knihovnice. Svůj profesní život zasvětila knihovnictví, konkrétně Regionální knihovně v Karvině, kterou proslavila nejen u nás, ale i v zahraničí. V Helsinkách přebrala v roce 2000 mezinárodní prestižní cenu Evropská veřejná knihovna, rozhovor pro časopis Bulletin SKIP s ní dělal sám prof. Jiří Cejpek. Zasadila se o postavení nové krásné knihovny. 11. 11. 2011 byla v Karvině slavnostně otevřena multifunkční budova, v níž je nejen literární salon, letní čítárna, ale i digitální promítací sál. Knihovna je nadčasová a z architektonického hlediska zajímavá, o čemž svědčí řada ocenění: nejlepší projekt v Moravskoslezském kraji, cena Ministerstva kultury Knihovna roku a nejlepší projekt financovaný z EU.

Doktorka Halina Molinová je nositelkou Medaile Zdeňka Václava Tobolky za rozvoj českého knihovnictví (2012). Za dlouholetou veřejně prospěšnou kulturní činnost přispívající k rozvoji města Karviné a za vynikající manažerské schopnosti získala v roce 2013 ocenění od městské rady. To není v naší knihovnické branži obvyklé. Od roku 2002 vydává knihovna svůj časopis Sova (<http://sova.rkka.cz>). Doktorka Halina Molinová vede Regionální knihovnu v Karvině od roku 1990, pětadvacet let. Delší čas se věnovala i pedagogické činnosti, vyučovala na Slezské univerzitě v Opavě Filozoficko-přírodovědecké fakultě v Opavě Ústavu bohemistiky a knihovnictví obor Knihovnictví. Je mimořádnou osobností, které si lidsky i profesně velmi vážím. Mám trému a nevím, s kterou otázkou začít.

Proč právě profese knihovník? Kdybyste mohla znovu volit, vybrala byste stejně?

V mládí jsem toužila být učitelkou. Teď jsem ráda, že jsem se dostala do tajů knihovnické vědy a praxe, a už bych snad ani v budoucnosti neměnila. Tato profese předpokládá návaznost na mnoho styčných oborů a disciplín, což vede k rozmanitosti práce a nutnosti neustálého přemýšlení.

Karviná je i mým rodným městem, mám k ní silný citový vztah. Co pro Vás znamená Karviná?

Je to moje rodné město a jako každé jiné má svá pozitivita i negativa. Nedávno vyšla krásná kniha prof. Kadlubce o strastech a radostech staré Karviné, která už není. Kousek dětství jsem tam také prožila a vzpomínám na něj s velkou nostalgií. Současná Karviná se přeměnila v moderní univerzitní, lázeňské, kulturní a kvetoucí město, kde bohatá rozptýlená zeleň panelákům docela sluší. Zkrátka, je to město, které žije, a proto se vždy ráda vracím ke kořenům.

Vybudovali jste dvě informační centra ve městě, spolupracujete se zámekem Fryštát, pořádáte proslavené knižní jarmarky, máte své pobočky v lázních a městských čtvrtích, věnujete se národnostním menšinám atd. Co mě ale překvapilo, je Karvinský filmový klub, který běží v knihovně již od roku 1968 nepřetržitě. Mohla byste klub více přiblížit, jak se např. v čase měnilo publikum, v čem je dnes jiné než dříve? Jak vidíte budoucnost Karvinského filmového klubu?

Je faktem, že naše knihovna je zřizovatelem Filmového klubu nepřetržitě od roku 1968. Zachovat jeho status quo v různých obdobích finančních problémů nebylo lehké. Nakonec nám pomohlo naše město

Karviná, které tuto elitární aktivitu podpořilo finančně. Dnes má Filmový klub 57 stálých členů, filmová představení jsou také dostupná nečlenům klubu. V dubnu letošního roku zde probíhal 22. ročník Febiofestu, který byl organizován Televizí Polar v Ostravě. Návštěvníci se rekrutovali z řad řadových členů Filmového klubu, studentů středních a vysokých škol z Karviné a milovníků filmů náročného diváka různých profesí a věkových kategorií. Praxe potvrdila, že zájem o promítání filmů tohoto druhu je neutuchající. Proto se k věci stavím optimisticky a myslím si, že dobrou práci dělají lidé, kteří jsou nezištní, nešetří časem ani svou energií. A takový je náš předseda Filmového klubu pan Mgr. Rudolf Fiedler.

Nemohu se nezeptat, jak probíhala stavba nové knihovny? Nová knihovna je Vaší zásluhou a vizitkou. Povedla se a těší se z ní nejen město, knihovníci, ale i lidé z blízkého okolí.

Po létech dlouhého očekávání na vybudování nové ústřední knihovny se nám to v roce 2011 povedlo. Jednalo se o velkou rekonstrukci stávající knihovny s tím, že jsme získali třípodlažní pavilón vedlejší Základní školy U Studny a spojovacím traktem včetně schodiště a výtahu došlo k vytvoření nového objektu knihovny. Prostor se nám tímto zvětšil ze 700 m² na 2 200 m². Spolupracovali jsme se skvělým architektem Ing. Liškutínem, který mimo jiné navrhl přístavbu tzv. Literárního salónu s letní čítárnou a kvetoucí zahradou. K uživatelskému komfortu této části knihovny přispívá také bar s obsluhou a bohatou nabídkou laskomin a dobrých nápojů. A co nás těší nejvíc? V regionálním tisku se objevila informace, že knihovna je skutečnou perlou města, čtenáři a občané města se

o knihovně vyjadřují jen v superlativech. Půjčujeme od pondělka do soboty a v knihovně je stále živo. Návštěvnost roste, za poslední 3 roky zaznamenáváme nárůst nových čtenářů o cca 3 000 (z nichž drtivá většina navštívila knihovnu poprvé v životě). To všechno těší a motivuje.

Vím, že spolupracujete se zahraničními knihovnami např. v Polské republice, mohla byste k této spolupráci něco podotknout?

Máme výhodu, že sídlíme v přímé blízkosti polských hranic, a tudíž spolupracujeme s řadou polských přeshraničních knihoven (Cieszyn, Wodzisław, Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Bielsko-Biala). Udržujeme rovněž dobré vztahy s Národní knihovnou ve Warszawie a také s Biblioteką Śląską v Katowicach. Hlavním obsahem naší spolupráce je partnerský podíl na projektech, výměně zkušeností, aktivní účast na seminářích, konferencích a vzdělávacích akcích. Ráda

bych také zmínila, že stejně tak spolupracujeme se Slovenskou národní knihovnou v Martině a Oravskou knižnicou Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíně.

Fundraising není pro Vás cizí slovo, knihovně se dlouhodobě daří získávat finanční dary od místních podnikatelů. Mohla byste nám dát recept?

Recept je jednoduchý. Je třeba komunikovat s podnikateli a přesvědčit je o tom, že se jim ta vložená investice vyplatí. Mohou si ji odepsat z daní, mohou knihovně zakoupit předplatné časopisů a na jednotlivých číslech uvést sponzora, jeho činnost a provozní dobu. V našem Městském informačním centru, které spravuje knihovna, jsme vytvořili

databázi podnikatelů a služeb ve městě Karviná (cca 1 750 záznamů). Tam podnikatelé nabízejí své služby a knihovna jim dělá bezplatnou propagaci jejich činnosti.

Věnuji se profesně marketingu a managementu, proto mi nedá nezeptat se, co je klíčem úspěchu karvinské knihovny v marketingu? Prozradíte nám své tajné manažerské triky?

Sázím na autoritu manažera a ta se skládá ze tří částí:

- autorita statutární, tj. to, že vás někdo povolal do funkce;
- autorita odborná, tj. dosažený stupeň vzdělání a odborných znalostí;
- autorita osobnosti – tu považuji za umění jednat s lidmi. V případě, že udělám chybu, umím ji přiznat a omluvit se.

Závěrem se musím zeptat na studenty knihovnictví, které jste učila. Co pro Vás tato práce znamenala? Jak vnímáte studium knihovnictví u nás? Dokážeme na školách připravit studenty pro praxi?

Bylo to nejkrásnější období mého profesního života. Jak jsem uvedla na začátku, pedagogická práce mne vždy lákala. Univerzita v Opavě mi dala šanci vyučovat předmět Hudební knihovny, organizace KF. Nejlepší zkušenosti jsem měla se studenty kombinovaného studia. Ti ke studiu přistupovali velmi zodpovědně a pro jejich encyklopedické znalosti nebylo možno použít jinou klasifikaci než A, B. Někteří absolventi knihovnického studia ze Slezské univerzity v Opavě zakotvili také v naší knihovně. Jejich odborná erudice umocněná praxí skýtá záruky kvalitních profesionálů. Velice si vážím toho, co pro naši profesi realizuje vědecký a pedagogický tým vedený prof. Ing. Milanem Konvitem, Ph.D. a PhDr. Libuší Foberovou, Ph.D. na Slezské univerzitě v Opavě. Doufám jen, že jejich neutuchající energii a dobré plány do budoucna nezhatí nepředvídané turbulence a jiné úmysly – vis maior.

Máte nějaké nesplněné knihovnické sny?

Můj největší knihovnický sen se splnil. Úspěch se dostavil, teď je důležité jej dlouho udržet. Není to lehký úkol.

Ptám se všech erudovaných odborníků z knihovnictví, jak vidí budoucnost knihoven.

Vše závisí na geografických, ekonomických a politických přeměnách společnosti. Moderní technologie určitě ovlivní prostředí a formu poskytovaných knihovnických služeb. Proto je nutné, aby se knihovny neuzavíraly do svých organizačních a vnitřních problémů, ale dívaly se na to, co se děje kolem nich a podle toho koncipovaly a operativně nabízely své služby.

Děkuji za Váš čas a za rozhovor.

Ptala se Libuše Foberová.

(foto: archiv RKK)

PhDr. Halina Molinová

Absolventka oboru Knihovnictví a vědecké informace na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (1974) Halina Molinová získala o deset let později doktorát na Uniwersytetu Wroclawskim (PhDr.). V Regionální knihovně Karviná (RKK) pracuje od roku 1965 a prošla posty knihovnice, vedoucí oddělení, vedoucí odboru a náměstkyně ředitele. Od roku 1990 RKK vede. Několik let se o své poznatky a zkušenosti dělila také se studenty, když přednášela na Ústavu bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Účastní se konferencí, publikuje v tuzemském i zahraničním odborném tisku. Má osobní zásluhy na proměně RKK v moderní a dynamicky se rozvíjející vzdělávací, kulturní a komunitní centrum, které realizuje četné regionální, národní, ale i mezinárodní aktivity. Je nositelkou Medaile Zdeňka Václava Tobolky za rozvoj českého knihovnictví (2012).

Městská knihovna Tišnov

Knihovna v současné době působí nejen jako přirozené informační, kulturní a komunitní centrum města, ale také jako centrum vzdělávací. Zaměřuje se na kvalitu poskytovaných knihovnických a informačních služeb, na podporu čtenářství, čtenářské gramotnosti a celoživotního vzdělávání.

V září letošního roku tišnovská knihovna uzavře první desetiletí svého působení v nově zbudovaných prostorách, které umožnily rozšířit škálu jejích služeb. V přízemí bezbariérové budovy je umístěno oddělení pro dospělé čtenáře s volným výběrem knih, čítarou a veřejným internetem. Součástí je také dětský koutek, kde si děti mohou krátit čas při čekání na rodiče

vybírající si literaturu malováním či prohlížením knížek. První patro obsadilo oddělení pro děti, přednáškový sál a kanceláře zaměstnanců. Oddělení pro děti je velmi zdařilou kombinací volného výběru, čítárny, prostoru pro odpočinek i vzdělávání. Slouží pro individuální i skupinovou činnost dětí, jako herna pro nejmenší čtenáře i jako výstavní prostor dětských prací. Děti mají navíc možnost vstupu do přilehlé zahrady přímo z oddělení.

V současné době knihovna disponuje 38 653 svazky knih a dalších dokumentů, klientům je k dispozici na 50 titulů časopisů. Počet registrovaných čtenářů se po dlouhá léta drží na třech tisícovkách, téměř třetinu

(950+...) tvoří děti a mládež. Stále více našich klientů využívá také vzdáleného přístupu do knihovny prostřednictvím internetu. V průběhu loňského roku knihovna nabídla zájemcům nové webové stránky, přidala Smart katalog a Facebook. Díky dotaci z programu VISK8 byly od dubna 2015 spuštěny také dvě databáze. Přístup do českých médií zajišťuje databáze Anopress, v právních otázkách radí právní informační systém Codexis®.

V rámci výpůjčních služeb jsou čtenářům nabízeny nejen knihy, časopisy a audioknihy, ale nově také – ve spolupráci s firmou eReading – e-knihy. Tato služba, kterou knihovna nabízí uživatelům od letošního roku, si poměrně rychle získala své příznivce. Částečně vyřešila dlouhé rezervací seznamy i případnou nespokojenost klientů s čekáním na nový knižní trhák. Náš předpoklad, že si e-knihy budou půjčovat pouze zájemci z řad mladších čtenářů, se ukázal jako mylný – nabídky využívají čtenáři napříč všemi generacemi.

Tišnovská knihovna se dlouhodobě věnuje rozvoji dětského čtenářství a celoživotnímu zájmovému vzdělávání. V oddělení pro děti mají knihovnice velmi dobře propracovanou strukturu vzdělávání od mateřských škol až 9. třídy škol základních. Již od „mateřinek“ se tedy snažíme v dětech pěstovat lásku ke knize, literatuře a vztah ke kulturním hodnotám.

K nejvýznamnějším akcím v oddělení pro děti patří dva projekty. Pro prvňáčky, kteří již zvládli čtení, je to pravidelné slavnostní „Pasování prvňáčků na čtenáře knihovny“ za účasti učitelů, rodičů i prarodičů. Dalším stupněm je projekt „Knihy mého srdce“, který seznamuje děti různými formami (čtení, malování, divadlo, besedy) s významnými dětskými autory. Že je mezi dětmi i pedagogy oblíbený, svědčí letošní připravovaný již 12. ročník.

Zaujmout děti na druhém stupni základních škol je dnes mnohem náročnější. Kladli jsme si otázku, jaké téma zvolit, aby bavilo, bylo aktuální a navíc se ještě hodilo do knihovny. A tak se nám „narodil“ vzdělávací cyklus „Na internetu bezpečně“. Skládá se ze tří na sebe navazujících přednášek, kde se děti dozví základy práce na internetu, co je kyberšikana a kybergrömming, jak zacházet s osobními údaji a jak pracovat na sociálních sítích. Lekce jsou vedeny prakticky, děti si mnohé mohou vyzkoušet a na vlastní kůži zjistit, co je to vlastně šikana po internetu, jak snadné je někoho urazit, ponižit, zesměšnit, ale na straně druhé také zjistí, jaké to je být obětí takového chování. Úspěšnost tohoto tématu nám ukázala směr, kterým je třeba se dát. Vzniklo tedy další téma, tentokrát z oblasti mediální výchovy s názvem „Jak nepodlehout médiím a reklamě“. Přibližuje význam reklam a médií ve

společnosti a také to, jak naši společnost i jednotlivce ovlivňují, jak na nás působí. Seznamuje s některými praktikami uplatňovanými v médiích (hrůzostrašné titulky, řeč těla moderátorů, důraz na ta „správná“ slova...) tak, aby se děti naučily základy orientace v médiích a zejména to, jak se nenechat ovlivňovat, ale naopak vytvářet si vlastní názor.

V oblasti zájmového celoživotního vzdělávání dospělých spatřil světlo světa jako první – u příležitosti otevření „nové“ knihovny – projekt „Salonky“. Jeho hlavní myšlenka spočívala v zaměření se na podporu duševního rozvoje seniorů. „Salonky“ měly být příležitostí pro osamocené seniory, kteří hledali nové přátele, chtěli poznat nové prostředí, seznámit se novinkami v oblasti vědy, kultury a umění. Postupně se ale začaly přidávat menší či větší skupinky zájemců, kteří se znali z různých akcí, např. ze Sokola, ze Svazu zahrádkářů či brněnských turistů. Projekt je i po deseti letech stále živý a jeho záběr široký: od praktických dílen, přes besedy, přednášky až po exkurze či celodenní výlety. Dávno již nejsou jeho frekventanty jen senioři. Díky zajímavým aktivitám se ho účastní také lidé v produktivním věku a někdy dokonce i děti.

Univerzita volného času je další, dnes již neoddelitelnou součástí, aktivit tišnovské knihovny. Od školního roku 2007/2008 je pořádána pravidelně, vždy ve dvou semestrech, jedenkrát za 14 dní. Za dobu jejího trvání bylo realizováno na čtyřicet tematických okruhů z různých oblastí lidského vědění. A tak naši posluchači měli možnost nahlédnout do dějin malířství, architektury, křesťanství, hudby, seznámit se s tradicemi lidové kultury, krajinářskou a zahradní architekturou, základy genealogie a tvorby rodokmenu, získat informace z praktického lékařství i psychologie, naučit se poznávat různé druhy stromů a keřů. Bonusem většiny kurzů jsou také exkurze na některé ze zajímavých míst zmiňovaných při přednáškách.

A protože zájem o vědění a nové informace byl a je stále velký, rozšířila knihovna své působení o oblast Virtuální univerzity 3. věku, která je realizována ve spolupráci s ČZU v Praze, Provozně ekonomickou fakultou. VU3V představuje novou moderní alternativu ke klasické prezenční přednáškové výuce. Je založena

na využití komunikačních technologií a internetu a didakticky přizpůsobena specifickým cílové skupiny – seniorům se zájmem o vzdělávání.

Také lekce trénování paměti patří mezi seniory k oblíbeným aktivitám. Pravidelné kurzy vedou trenérky paměti z řad zaměstnanců knihovny lehkou a humornou formou. Náplní lekcí jsou různorodá témata – Olympijské hry, Evropská unie, čeští panovníci, vynálezy a vynálezci, příroda Česka... – na které pak lektorky aplikují vyzkoušené a léty prověřené metody a mnemotechniky. Zapamatovat si pak státy EU včetně hlavních měst, stovku českých panovníků, piny a telefonní čísla nebo jen „obyčejný“ nákup o desítkách položek není žádný problém. Účastníci kurzů si tak udržují nejen bystrou hlavu, ale také dobrou náladu a smysl pro humor.

Ve spolupráci s volnočasovou institucí Inspiro pořádá knihovna počítačové kurzy pro seniory, a to na třech znalostních úrovních – začátečníci, mírně pokročilí a pokročilí – a speciální kurz pro úpravu fotografií. Znalostní kurzy na sebe navazují a jsou tzv. „šité“ klientům přímo na míru.

A co dalšího zajímavého ještě knihovna svým klientům nabízí? Výstavy, cestopisné přednášky, autorská čtení i pravidelné zájezdy na divadelní představení. Účastní se celostátních akcí jako je Noc s Andersenem, Březen – měsíc čtenářů, Týden knihoven, podporuje kampaň Celé Česko čte dětem a mnoho dalšího.

Uplynulých deset let bylo jistě nejdynamičtějším obdobím v celé její stojednatřicetileté historii. Změnila se nejen tím, že byla přemístěna do nového prostor, ale především svými programy. Není jen „půjčovnou knih“. Stala se místem setkávání, odpočinku, vytváří informační zázemí pro výchovu, celoživotní vzdělávání, koníčky i ostatní zájmy.

O tom, že kráčí správným směrem, svědčí spokojení klienti a také Ocenění za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života, udělené Moravskou zemskou knihovnou v Brně v roce 2014.

Knihovna jako komunitní centrum

Městská knihovna ve Ždánicích má téměř 120letou tradici, byla zřízena a slavnostně zpřístupněna veřejnosti čtenářsko-pěveckým spolkem Svatopluk v předvečer 1. prosince 1898. Spolek nejen půjčoval knihy za poplatek 1 krejcar za kus, ale také pořádal rozsáhlou přednáškovou činnost – hned v následujícím roce 1899 se podle zápisu v kronice uskutečnilo 7 přednášek, kterých se zúčastnilo 850 návštěvníků. Knihovna ve Ždánicích se vždy snažila být nositelem kultury a vzdělanosti v obci, knihovníky byli povětšinou učitelé zdejší školy, kteří nejen zabezpečovali chod knihovny, ale zapojovali se i do kulturního života v obci.

V roce 1978 byla knihovna přestěhována do středu města a zprofesionalizována – z dobrovolné knihovny se stala městskou knihovnou se střediskovou funkcí (do roku 2002) a od roku 2005 s infocentrem budujícím informační databáze, elektronické informační zdroje a vydávajícím propagační materiály o městě a regionu.

V současné době navštěvuje Městskou knihovnu ve Ždánicích 330–350 čtenářů, v r. 2014 infocentrum a městskou knihovnu navštívilo 4 250 návštěvníků.

Městská knihovna ve městě není považována jen za účelové zařízení, ale za partnera, který spolupracuje se všemi institucemi v obci, systematicky shromažďuje informace o našem městě a okolí, podílí se na zvyšování vzdělání, podporuje dobré soužití lidí v místě, pomáhá lidem zlepšovat město a vytváří prostor pro komunikaci a setkávání lidí všech věkových a zájmových kategorií.

V současné době Městská knihovna ve Ždánicích aktivně spolupracuje s:

- Masarykovou základní školou ve Ždánicích – během školního roku se uskutečňují besedy o spisovatelích a jejich dílech, k výročí osvobození města, výtvarné i literární soutěže. Knihovna organizuje pro děti MZŠ besedy se spisovateli (se žáky ve Ždánicích besedovali Věra Růžičková, Jan Opatřil, Martina Bittnerová, Ivona Březinová aj.), společně s jednotlivými třídami zdejší základní školy se zapojuje do akcí vyhlášených SKIP – Březen měsíc čtenářů, Knížka pro prvňáčka, Čteme dětem, Noc s Andersenem, slavnostní Pasování prvňáčků na rytíře řádu čtenářského, vyhlášení krále čtenářů dětského oddělení, Tátu čtenáře aj. Vedení školy ochotně umožňuje vedoucí MěK pořádat v počítačové učebně školy počítačové vzdělávání seniorů.
- mateřskou školou – pořádáme společná čtení, exkurze a besedy, pravidelné návštěvy s půjčováním knih a představováním nových knížeček, společně se zapojujeme do akce Vítání dětí do života obce aj.
- Domem dětí a mládeže ve Ždánicích a mateřským centrem Klubíčko při DDM Ždánice – maminky

s dětmi navštěvují knihovnu, kde jsou představeny a čteny ukázky z knih jak pro rodiče, tak také pro děti, probíhají soutěže a aktivity pro maminky (učí se obalovat knihy apod.).

- Družinou mládeže – společně pořádáme zábavná odpoledne (v letošním roce k 50. výročí Večerníčku) se čtením knih, soutěžemi a trénováním paměti pro děti;
- Občanským sdružením Palánek a Sdružením pro ochranu Motýlího ráje, jejichž akce jsou zaměřeny na ochranu přírody a vzácných lokalit Žďánického lesa a Politaví. Knihovna se zapojila do slavnostního otevření opravené a rozšířené naučné stezky a tvorby informačních panelů ve městě i v lese. Společně pořádáme akce Pohádkový les, Slavnosti Motýlího ráje a S rodinou na kole, na které infocentrum-městská knihovna připravuje přírodovědné kvízy a na nichž pomáhá s organizací přírodovědných exkurzí.
- Klubem aktivních seniorů, který vznikl při Městské knihovně ve Žďánicích. Klub se schází pravidelně 2x do měsíce v prostorách knihovny. Náplní setkání je trénování paměti, oční jóga, pravidelná počítačová vzdělávání seniorů s názvem „Vracíme seniory do hry“ (uskutečnilo se vzdělávání na téma MS Word, EXCEL, Fotografování a zpracování fotografií, Nákupy vstupenek) v počítačové učebně zdejší školy a minipočítačová vzdělávání v prostorách knihovny, besedy s lékařkou na téma Nadužívání léků a Podzimní deprese, besedy s olympioničkou Věrou Řeháčkovou a jinými sportovci, besedy se zahrádkářskou a cestopisnou tematikou a velmi oblíbené Večery poezie.

- kulturním domem – v rámci spolupráce města, kulturního domu a knihovny byly podány žádosti a uskutečněny dva společné projekty z dotací EU. Prvním z nich bylo vybudování Společenského centra v kulturním domě, které využívá i Klub seniorů a městská knihovna při akcích pro větší počet návštěvníků. V rámci druhého projektu – „7 zdravých lístků ze Žďánického lesa“ byla zřízena i malá zasedací místnost s kuchyňkou, ve které probíhají besedy o zdravé výživě jak pro děti, tak také pro dospělé a kulturní dům zde pořádá oblíbené košty gulášů, štrůdlů, slivovice aj.
- Vrbasovým muzeem ve Žďánicích – městská knihovna byla iniciátorem a spoluorganizátorem projektu „Hledání společných kořenů“ s partnerskými obcemi Herrnbaumgarten v Rakousku a Sekule na Slovensku, kde se navzájem představovala muzea, knihovny a infocentra partnerských obcí. Podílela se též na organizaci návštěvy potomků rodiny Loudonů a starostů obcí Dolního Rakouska. V letní turistické sezóně se brigádnice z infocentra-městské knihovny podílejí i na zabezpečení provozu Vrbasova muzea o víkendech.
- Mužským sborem a dalšími folklorními soubory ze Žďanic – infocentrum zajišťuje prodej CD a DVD folklorních souborů, podává žádosti o dotace na Májovou veselici obcí Žďánicka (v r. 2013 a 2015), Hody po staru (v r. 2014) a zabezpečuje při těchto akcích v infostánku zdárný průběh akcí.
- Dobrovolným sdružením obcí Žďánického lesa a Politaví – v rámci sdružení se infocentrum podílí na vydávání Tipů na výlety a Kalendáře akcí DSO,

organizačně zabezpečuje stánek na veletrhu cestovního ruchu Regiontour v Brně a propaguje akce DSO Ždánický les a Politaví v infocentru-městské knihovně ve Ždánicích.

- Kanceláři veřejného ochránce práv – v rámci spolupráce „Partnerská knihovna kanceláře veřejného ochránce práv“ proběhlo první setkání pod názvem „Zajímáte nás“ a diskuse s právníky Kanceláře veřejného ochránce práv s interaktivním divadelním představením a krátkým filmem.

Městská knihovna a infocentrum ve Ždánicích se velkou měrou podílela na tvorbě programu pro

soutěžní komise v rámci soutěže Vesnice roku Jihomoravského kraje v letech 2010, 2012 a 2014 a pro komisi celorepublikové soutěže Zelená stuha ČR 2014.

Ve spolupráci s organizacemi v obci vydává infocentrum-městská knihovna informační letáky, brožury a pohlednice, organizuje fotografování, příp. natáčení akcí ve Ždánicích, přijímá příspěvky do Ždánického zpravodaje, úspěšně se podílí na žádostech o dotace pro kulturní zařízení a infocentrum z regionálních fondů a z evropských fondů a pro knihovnu v rámci VISK a Česká knihovna. Čtenářům městské knihovny, občanům Ždanic, turistům a návštěvníkům našeho regionu slouží po celý týden tři internetová pracoviště – knihovna má otevřeno každý pracovní den, v době letní turistické sezóny i o sobotách, nedělích a svátcích.

Městská knihovna ve Ždánicích nezaměřuje své služby jen na čtenáře, ale snaží se spolupracovat se všemi organizacemi našeho malého městečka. Svými aktivitami podporuje rozvoj partnerství ve městě. Všechny tyto aktivity a akce by nebyly samozřejmě možné bez velké podpory vedení města a všech zmíněných organizací.

Marie Wolfová

infocentrum.zdanice@centrum.cz

10 let festivalu Město čte knihu v Šumperku

K uspořádání prvního ročníku festivalu Město čte knihu nás v Šumperku vedla inspirace podobnou akcí, která probíhá od roku 2002 v německých knihovnách. Když se s ní v partnerském Bad Hersfeldu v roce 2005 seznámil starosta Zdeněk Brož, okamžitě se rozhodl podobnou akci uspořádat také v našem městě. Brzy po příjezdu svolal pracovní skupinu, složenou ze zástupců domu dětí a mládeže Doris a knihovny. Nápad se nám líbil, takže jsme dlouho neváhali. První schůzka se konala někdy kolem Velikonoc a do konce dubna bylo zřejmé, že festival se bude konat ještě ten samý rok.

V jiných podmínkách to bylo samozřejmě od počátku všechno jinak. Scénář předpokládal každodenní čtení z jedné – předem vybrané knihy – v knihovně za účasti veřejnosti. To si v našich špatných prostorových podmínkách nemůžeme dovolit. Knihovna prostor nemá, tak co s tím? Bude se číst každý den v jiném kulturním nebo společenském zařízení. Co se bude číst? Pořadatelé v Německu vybírají z nabídky knižního velkoobchodu Libri, který sídlí v těsné blízkosti města. To my nemáme. Pro první ročník padla volba pořadatelů jednoznačně na dílo Vladimíra Křerera, který se narodil v nedalekém Zábřehu a k našemu kraji se ve svých dílech často vrací. Vybrali jsme novelu Zánik samoty Berghof, jenže kniha má být ve městě během festivalu

„všudypřítomná“ a ta naše na trhu vůbec nebyla k sehnání. Oslovili jsme tedy regionálního nakladatele, se kterým jsme již spolupracovali při vydávání místních pověstí, a ten přislíbil knihu vydat. Přepsat text novely pomohly studentky ekonomické školy, ilustracemi knihu opatřila výtvarnice Anežka Kovalová a koncem října byla kniha na světě. Z volby autora, kterému se chceme věnovat, samozřejmě vyplynul úkol uspořádat doprovodnou akci – přehlídku filmů dle scénáře Vladimíra Křerera. A tak se tým pořadatelů rozrostl o ředitelku kina. Scházeli jsme se pravidelně, vymýšleli, plánovali, oslovovali další partnery pro spolupráci, sehnali peníze od sponzorů, připravili jsme týdenní program festivalu a s napětím čekali, zda budou chodit posluchači. Chodili. Festival si okamžitě získal pravidelné návštěvníky a příznivce. Za velkého zájmu proběhla i filmová přehlídka, kam jsme zařadili filmové lahůdky z počáteční Křererovy scénářistické tvorby, zapůjčené z filmového archivu. Poslední večer četl závěrečné kapitoly vzácný host – herec František Řehák za neprostého soustředění naplněného sálu muzea i dívčího komorního sboru Motýli, který uvedl Dvořákovu Stabat Mater. Výsledný dojem návštěvníků i pořadatelů byl natolik silný, že jsme se rozhodli akci každoročně opakovat. V listopadu 2014 jsme měli v Šumperku jubilejní, desátý ročník.

Velkou hodnotou celé akce je mimo jiné fakt, že se na uspořádání svým způsobem podílí všechny kulturní organizace ve městě, většina škol, řada souborů hudebních, ochotnických i nadšených jednotlivců. Říká se, že spolupráce je nejtěžší disciplína. To mohu potvrdit, stejně jako fakt, že se určitě vyplácí. Příprava každého ročníku dá všem hodně práce, když se nakonec akce povede, hodně lidí je spokojeno.

Co se bude číst příští rok? S touto otázkou se pořadatelé setkávají poměrně často. Diskuse o tom, jakou osobnost či jaké téma zvolit pro další ročník zpravidla začíná dřív, než ten předchozí skončí. A zdaleka se jí neúčastní jenom pořadatelé. S náměty chodí přátelé, posluchači, čtenáři. A tak festival za dobu své existence tak trochu odráží dění ve městě i přesto, že jsme si jej nevymezili regionálními tématy.

Ohlédnout se za desetiletou historii festivalu Město čte knihu není jednoduché, ale je příjemné. Tak jen pár momentek a útržků. Více je na webových stránkách www.mestocteknihu.cz.

Ve druhém ročníku (2006) jsme dali na přání některých posluchačů a zvolili laskavý humor Jana Wericha. Večer před zahájením festivalu v Klášterním kostele Zvěstování Panny Marie jsem měla hroznou trému. Fimfárum přece zná skoro každý. Co když nepijdou? Kostel byl plný, stejně jako všechny sály po celý týden. Lidé chodili poslouchat texty, které dobře znali, usmívat se i se smát, poslouchat, jak čtou studenti i celebrity. Všude plno písniček Jaroslava Ježka a W+V. Ne že bychom se my pořadatelé občas nezapotili. Když jsme namísto filmu Baron Prášil našli ve filmové krabici komedii Když Burian prášil, nebo když se na poslední chvíli omluvil vzácný host z Prahy,

který měl číst ve zcela zaplněném divadle, bylo nám všelijak. No ale ráno vyrazil do Prahy kurýr a film byl do večera na svém místě. A pohádka v podání mladých členů divadla, kteří ji přes noc připravili jako scénické čtení, všechny nadchla a my jsme získali dalšího partnera do našeho týmu.

V roce 2007 jsme četli povídky Jiřího Suchého. Nejsou tolik známé jako písňové texty, ale i tak srší vlídným a laskavým humorem. A samozřejmě se odevsad ozývaly písničky. Posluchači, kteří přišli na čtení v režii pěveckého sboru Motýli, našli na židlích nakopírované texty a po ukončení četby všichni v klášterním kostele zpívali Malé kotě a další šlágry, při jiném podvečeru v G-klubu jsme hledali pianistu, který doprovodil čtení textu Jak vznikaly písničky. Našli jsme jej v osobě hudebníka Vítě Pláška a jeho zásluhou celý sál ještě půl hodiny po skončení programu zpíval evergreeny Suchého a Šlitra.

Čtvrtý ročník (2008) byl pro pořadatele rokem Bohumila Hrabala. Hrabal měl rád vlaky, neměli bychom číst ve vlaku? Padl nápad na některé ze schůzek pořadatelů, ale neprošel. Nebo v hospodě? Přeci nemůžeme Hrabala číst jen v kulturních sálech, nedal se kolega Petr. A tak vznikl náš první happening: cesta vlakem do nedaleké Loučné a čtení v tamějším hostinci U Tygra. Zájem předčil očekávání pořadatelů, posluchači naplnili dva vagóny místní trati do údolí Desné. Měli jsme kapelu na cestu, ale pouze do jednoho vozu, tak jsme druhý vagon vyzdobili obrázky z jiné festivalové aktivity (Poznejte názvy knih Bohumila Hrabala na kresbách dětí) a v půli cesty si všichni cestující (mladší 70 let) přestoupili z hudebního do výtvarného vagonu a naopak. Mrholilo, způsobili

jsme zpoždění, ale nikdo si nestěžoval. O atmosféru U tygra se postaral dixieland, složený z muzikantů, kteří se několik let neviděli a Ivo Krobot, jehož úkolem bylo ten den číst. Muzikanti hráli tak dlouho, než se podařilo pořadatelům usadit několik desítek posluchačů, na které nezbyla židle a obsluze všechny obsloužit. Chvilí to vypadalo, že čtení povídky Takové fádni odpoledne v tom zmatku zanikne, ale režisér ví, jak na to. Během pár minut všichni v sále pozorně poslouchali, smáli se. . . . Jak to udělal, jsme nepochopili. Čtvrt hodiny před odjezdem vlaku se společenská zábava uklidnila a všichni se spořádaně vypravili zpět do Šumperka.

V roce 2009 psaly všechny sportovní oddíly ve městě své dějiny pro společnou knihu o historii sportu, tak jsme se rozhodli vrátit se ke sportovní klasice Oty Pavla. Jedním z obrázků do knihy Proč mám rád sport, které nakreslil Jiří Slíva, je cyklista s krosnou plnou knih. Toho jsme museli mít na tričku. A když už jsme měli trička, napadla nás společná jízda na kole. Kam pojedeme? No přeci do škol, kde se bude také číst. A tak vznikla Čtenářská štafeta. Každoročně navštíví zástupci pořadatelů základní a dnes již i střední školy.

Následující rok (2010) byl 15. výročí hudebního festivalu Blues Alive. Akce, na kterou se sjíždí do Šumperka milovníci blues z ČR i ze zahraničí, se každoročně koná bezprostředně po skončení Město čte knihu a pořadatelé se na nás v rámci jubilea obrátili s návrhem na spolupráci. Knihu . . . a to je blues sestavil dramaturg Blues Alive Ondřej Bezr, ve výboru se objevila poezie a próza o blues. A blues bylo součástí každého čtení. Na čtenářskou štafetu jsme pozvali

soubor kantorů ze ZUŠ a ten ve všech školách zahrál tři klasická blues ještě než se začalo číst. Některé školy ale také nezůstaly pozadu, všude nás nějakým hudebním nebo dramaturgickým nápadem při čtení žáků překvapili. Vydařila se i literární a výtvarná soutěž. Sborník ze soutěžních prací Potkal jsem blues patří k nejvydařenějším stejně jako výstava v divadle.

V roce 2011 jsme oslovili Ludvíka Vaculíka, který byl v Šumperku již dříve hostem pořadu Via Lucis a ten spolupráci k naší radosti přijal. Sestavil výbor z publikovaných i nepublikovaných textů a nazval jej Koza na trati. Úvodní text O kozách se četl v divadelním sále za přítomnosti autora a byl spojen se slavnostním křtem knihy. Pan Vaculík nás se šarmem sobě vlastním poučil, že, „křtí se děcka, kniha se vítá do dobré společnosti“ a vzápětí celý sál vyzval vyměnit si písničku. Zazpíval jednu z Valašska a na jednu od nás jsme si s ředitelkou kina vzpomněly a zanotovaly jsme ji. Přidala se snad půlka sálu. Byl to nezapomenutelný moment a já si je takto budu stále pamatovat.

V roce 2012 konečně došlo na Karla Čapka, kterého řada našich posluchačů a přátel navrhovala už několik let. Po uvolnění autorských práv bylo celé Čapkovovo dílo v knihkupectví k dostání, ale my jsme přeci jen chtěli další knihu do ediční řady, která si za ta léta našla spoustu příznivců. Výbor vznikl z povídkové tvorby. Vybrali jsme známé i méně známé texty, hlediskem při jejich výběru byla jejich aktuálnost. Mohly vzniknout klidně minulý rok a ne před osmdesáti lety. Ilustrace jsme světili mladému výtvarníkovi Petru Válkovi z nedaleké Loučné, který dostal několik desítek citátů od Karla Čapka s tím, že k nim může namalovat, co chce. Tak vznikl soubor kreseb, který úspěšně koluje

po výstavách a všechny baví. Happening se tentokrát konal pod názvem Cesta na sever. V sále v nedaleké obci Rapotín četli Čapkovy cestovatelské povídky populární cestovatelé z našeho regionu. Kdo chtěl, mohl se tam vydat od knihovny pěšky, pořadatelé na cestu připravili kvízovou hru a zajistili příjemné počasí, takže naši nabídky využilo cca 40 posluchačů. Zhruba stejný počet se dostavil autem nebo vlakem. Tento rok jsme poprvé vyzvali školy, mateřské školy a knihovny k akci Babička dědečkové čtou dětem a ta se okamžitě moc pěkně ujala.

V roce 2013 jsme na návrh několika čtenářů zvolili dílo Karla Poláčka. Zdánlivě známý autor; většina čtenářů zná Bylo nás pět (a to ještě častěji ze seriálu) a Muže v ofsajdu. Texty pro knihu Kolotoč, které jsme vybrali ze Spisů Karla Poláčka vydaného Společností Franze Kafky. Také aktuální, hodí se na dnešní dobu. Tradiční výstavu v rámci festivalu v muzeu jsme připravili ve spolupráci s Rychnovem nad Kněžnou. Zdejší muzeum nám zapůjčilo výstavu Ilustrací knihy Bylo nás pět a my jsme „trochu“ doplnili. Stalo se tak díky panu Josefovi Vašátovi, který objevil v časopise Sedmíčka pionýrů ze sedmdesátých let komiks Vladimíra Renčína Bylo nás pět právě v době, když jsme vystavili program festivalu na internetových stránkách. Na svůj objev nás upozornil, sehnali jsme všech dvacet dílů, vytiskli v co nejlepší kvalitě a vystavili. Snad jsme tímto malým překvapením milovníky Karla Poláčka potěšili. Scénickým čtením povídek Kolotoč a List starého Grahama Greena o stavu bankovních podvodníků, které vystihuje minulou dobu stejně dobře jako naši

přítomnost, zaujali herci šumperského divadla všechny natolik, že si vysloužili pozvání Rychnova nad Kněžnou k zahájení dalšího ročníku Poláčkova léta.

2014 – blíží se desátý ročník Město čte knihu. Nad autorem nebo tématem k desátému ročníku Město čte knihu jsme vedli snad nejdelší a nejrozsáhlejší diskusi. Padala jména klasiků, současných autorů obecně známých i začínajících. Někdy koncem ledna jsme se konečně dohodli. V jubilejním roce se nebudeme věnovat jednomu autorovi, ale zase po čase žánru, konkrétně vždy aktuální pohádce. A tak začal vznikat soubor, který měl od počátku podtitul Pohádky nejen pro dospělé. V říjnu vyšla kniha O kamnech na jižní točce. Je to sbírka pohádek od autorů, kteří mají k našemu městu nějaký vztah. Jsou zde zastoupeni tvůrci, kteří v Šumperku žijí nebo odtud pocházejí, ale také tvůrci, se kterými jsme nebo jsme byli v minulosti ať již v knihovně nebo v jiných zařízeních takřkajíc v kulturním kontaktu. Do čtení jsme zapojili spoustu Šumperků i přespolních, známých i neznámých čtenářů, pozvali jsme hudebníky a výtvarníky... Název knihy O kamnech na jižní točce jsme převzali z málo známých Pohádek pro dobrodruhy od Zdeňka Šmida, který byl v Šumperku na besedě těsně před odjezdem na Seychely, odkud se již nevrátil. Název je hřejivý stejně jako byla celá ta spousta setkání a společných chvil, které jsme společně s knihami a účastníky festivalu Město čte knihu my pořadatelé prožili.

2015 budeme číst knihu talentované spisovatelky Markéty Pilátové Kulaté rámy slov. Autorka již řadu let působí jako krajanská učitelka v Brazílii a sesbírala neobyčejné příběhy obyčejných lidí. Vítání knihy do dobré společnosti, které by se mělo konat 5. 11. v naší knihovně, bude přítomna díky internetu z Brazílie, z Kanady se k nám snad připojí také výtvarnice Veronika Holcová, jejíž kresby novou knihu doprovodí. Jak dopadne týden, který již nyní intenzivně připravujeme? Přijďte se podívat. 3. 11. začínáme.

Zdeňka Daňková

dankova@knihovnapk.cz

Představte
si
to ticho,
kdyby
lidé
říkali
jen
to,
co
vědí.

Netradiční pohled na komunitní knihovnictví nabídl zajímavý seminář KOMUNITNÍ KNIHOVNA IX.

Ve dnech 16. – 17. června 2015 proběhl v Krajské knihovně v Žilině a v Rajeckých Teplicích celoslovenský seminář Komunitní knihovna IX. Po slavnostním zahájení promešl úvodní příspěvek Quo vadis knižnice profesor Milan Konvitz. Odpoledne zahájila přednáškový blok doktorka Libuše Foberová, rovněž ze Slezské univerzity v Opavě. Představila prostřednictvím pojmové mapy komunitní prostředí veřejných knihoven. Následovaly příspěvky z praxe knihoven na Slovensku, například o biblioterapii v knihovnách hovořila magistra Lívia Koleková z Knižnice Juraja Fándlyho v Tmave. V odpoledních hodinách se všichni účastníci semináře přesunuli do lázní Rajecké Teplice, kde ve Vile Milica pokračoval seminář v srdečné atmosféře, kterou podpořila spisovatelka Katka Mikolášová křtem nové knihy Bojnický bíbel. Paní ředitelka magistra Emília Antolíková se převtěla do role Vilhelminy de Travertini, hrdinky z křtěné knihy, a dokonale převleek a herecké umění paní ředitelky přítomné doslova okouzlili. Kolega Ing. Jozef Hanus, CSc. hrál na harmoniku a klavír dlouho do noci a všichni tak zažili, jak se z obyčejného setkání stane neobyčejné, nezapomenutelné. Nejen technický, ale i hudební talent pana kolegy je zcela mimořádný. Atmosféra byla skvělá a ze všech přítomných, mnozí se viděli poprvé v životě, vznikla úžasná knihovnická komunita. Tak srdečnou atmosféru jsem zatím na žádné konferenci nezazila. Komunitní knihovnictví je na Slovensku v dobrých rukou paní magistry Emílie Antolíkové a dalších podobně zapálených knihovnic.

Druhý den pokračovala konference v konferenčním sále Městského úřadu Rajecké Teplice. Zástupce města Marián Veselický nám představil minulost i současnost Rajecké doliny. O environmentálním provozu v maďarských knihovnách hovořil knihovnik Janos Nasz z Župné a městské knihovny Józsefa Atitilu v Tatabáňi. O neomezených kreativitách v knihovnách referovala magistra Gabriela Futová z Knihovny P. O. Hviezdoslava v Prešově. Ing. Jozef Hanus, CSc. měl zajímavý referát o ochraně písemného kulturního dědictví

Obr. č. 1) Pozvánka

pod názvem Aktuální trendy technických aspektů ochrany kulturního dědictví. Dříve působil v sekci veřejné správy na odboru archivu na Ministerstvu vnitra SR a dnes vyučuje na Slovenské technické univerzitě v Bratislavě Fakulta chemické a potravinářské technologie. O knihovnách a stakeholders zazněl zajímavý referát doktorky Marie Šedé z Moravsko-slezské vědecké knihovny v Ostravě. Závěrečný referát měla paní ředitelka Mgr. Emília Antolíková o komiksiádě v knihovnách. Jde o zajímavou metodu, jak komiksem přivést děti ke čtení. Na semináři zazněla celá řada dalších zajímavých referátů týkajících se komunitního knihovnictví. Naše magisterské studium v Opavě zaměřujeme právě na komunitní knihovnictví, tudíž jsou taková setkání pro nás vyhledávaná a zajímavá. Už nyní se těším na další ročník semináře.

Obr. č. 2) Paní ředitelka Mgr. E. Antolíková v kostýmu, paní ředitelka Krajské knihovny v Žilině Mgr. Katarína Šušoliaková a Ing. Jozef Hanus, CSc.

Obr. č. 3) Ilustrace z knihy Bojnický búbel

Chystáme 11. ročník knihovnické konference *Kniha ve 21. století*, který proběhne tradičně na půdě Slezské univerzity v Opavě ve dnech 16. – 18. února 2016 tentokrát na téma *Redefinování role knihoven ve 21. století*. Jednu sekci chceme zaměřit na komunitní knihovnictví u nás, protože věříme, že je budoucností knihoven. Pozveme i kolegy ze Slovenska, aby nám předali jejich zkušenosti, které jsou velmi bohaté a hodné následování.

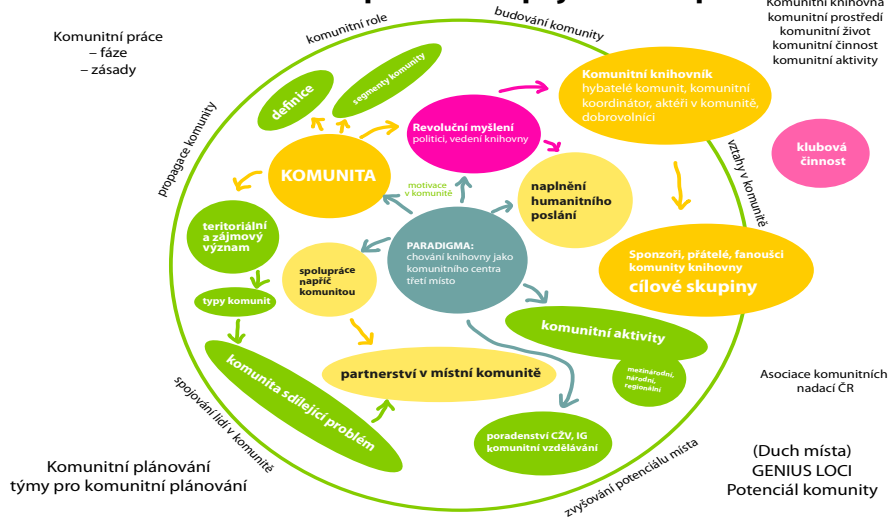
Referát *Komunitní prostředí veřejných knihoven – pojmová mapa* představil dílčí výsledky získané kvalitativním šetřením v rámci ankety „*Knihovny a jejich komunitní role*“.

Úvodem byla představena metodologie šetření. Hlavní přínos referátu je v analýze dat získaných z odpovědi respondentů (uživatelé knihoven, potenciální uživatelé knihoven a knihovníci) na položenou anketní otázku *Co si představujete pod pojmem komunitní knihovna*. Cílem je vytvořit možné definice komunitní knihovny, jak si ji představují knihovníci a uživatelé, jak vůbec vnímají pojem komunitní knihovna. Na základě všech zjištění jsme zformulovali definice komunitní knihovny a vytvořili pojmovou mapu komunitního prostředí pro knihovny. Knihovníci o komunitní knihovně přemýšlejí ve směru, co by měla dělat, a zápasí se samotným pojmem komunitní knihovna, kdežto uživatelé mají pod pojmem komunitní knihovna zcela jasnou představu. Na rozdíl od knihovníků ví přesně, co tento pojem znamená. Komunitní knihovna v nich evokuje pocit domácké knihovny, knihovny přesně pro ně, ideální knihovny, zejména potom dostupné knihovny atd. V některých bodech se představy knihovníků a uživatelů potkávají a je tedy na čem položit základy komunitní knihovny. Cílem by mělo být splnit představy uživatelů o komunitní knihovně a vybudovat tak pevné základy komunitního knihovnictví u nás.

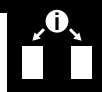
Libuše Foberová

libuse.foberova@fpf.slu.cz

Komunitní prostředí – pojmová mapa

Obr. č. 4) Komunitní prostředí veřejných knihoven – pojmová mapa (Foberová, Libuše)

Seminář Vzdělávání dětí

Vzdělávání dětí patří odnepaměti k základním pilířům vývoje společnosti a je na ně kladen velký důraz. Myšlenkami a nápady, jak vzdělávat děti i trochu jinými způsoby či prostředky, se zabýval seminář Vzdělávání dětí, jenž proběhl ve dnech 13.–14. května 2015 v Knihovně Jiřího Mahena v Brně. Setkání proběhlo pod záštitou SKIP ČR – Region Velká Morava a bylo finančně podpořeno Ministerstvem kultury ČR z grantového programu Knihovna 21. století.

Smyslem semináře bylo poskytnout pracovníkům v knihovnách užitečné informace o tom, jaké jsou principy alternativních vzdělávacích systémů či jaké trendy jsou v současných vzdělávacích snahách, aby se jim lépe pracovalo jak s dětskými čtenáři, tak s pedagogy, s nimiž jsou v úvodních fázích domlouvány vzdělávací programy pro jejich žáky, a mohli pro ně užpůsobit podmínky či vzdělávací programy tak,

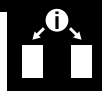
aby vyhovovaly aktuálním požadavkům vzdělávací praxe.

Ve středu 13. května 2015 měli přítomní možnost diskutovat nad tématy jako je inkluze a integrace ve vzdělávání, jaké pomůcky v duchu Montessori pedagogiky mohou rodiče, učitelé, ale i knihovníci pro své děti vytvářet, měli také možnost dozvědět se, jak je uchopeno vzdělávání na školách s daltonskými prvky ve výuce či v čem spočívá muzejní pedagogika, dále jim byl představen velký projekt Knihovny Jiřího Mahena v Brně – Lekotéka, za nějž knihovna získala ocenění Knihovna roku 2014.

V prvním středečním příspěvku se paní Vladislava Kršková z o.p.s. Rytmus věnovala současným trendům českého školství ve vztahu k dětem se specifickými potřebami a seznamovala s výhodami a nevýhodami integrace a inkluze dětí s postižením do běžných tříd.

Mgr. Heda Lišková představuje doma vyráběné hračky v duchu Montessori pedagogiky

Účastníci se zajímali zejména o informace o pozici pedagogického asistenta, jeho funkci ve třídě a možnosti práce se skupinou ve třídách s integrovaným dítětem. Pro nás v knihovnách je důležité se tomuto tématu věnovat, neboť kolektivy mateřských, základních i středních škol s integrovanými dětmi přicházejí k nám do knihoven a integrované děti se zapojují spolu se svými spolužáky do aktivit vzdělávacích programů a je nutné předem pamatovat na možnost, že některé z dětí bude potřebovat upravení některé aktivity, úplnou změnu aktivity za jinou, přizpůsobenou jeho aktuálním možnostem.

Na tuto přednášku navázaly pracovnice Knihovny Jiřího Mahena v Brně, Mgr. Eva Vojtíšková, projektová manažerka knihovny, Martina Bartáková, knihovnice z brněnské pobočky KJM v Králově Poli, a Mgr. Soňa Štoudková, Ph.D., knihovnice z Hudební knihovny, které představovaly Lektotéku a didaktické hračky. Hračky z tohoto projektu byly původně určeny pro děti s postižením a bylo možné je zapůjčit pouze na několika málo vybraných

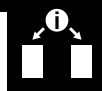
provozech, postupem času se ale natolik osvědčilo jejich půjčování, že byl jejich počet navýšen a rozšířeno počet poboček, ve kterých je možné hračky zapůjčit. Zajímavou součástí příspěvku bylo také představení dílčího projektu knihovny vztahujícího se k muzikoterapii, který od podzimu roku 2014 v knihovně probíhá. Muzikoterapie patří mezi tzv. expresivní terapie, což znamená, že využívá při léčebném procesu jako léčebný prostředek hudbu. V Knihovně Jiřího Mahena v Brně využívají metodu Celostní muzikoterapie podle Peadr. Lubomíra Holzera. Lektotéky, půjčování hraček, didaktických pomůcek a hudebních nástrojů, jsou velmi zajímavou službou, která je ze strany veřejnosti velmi oceňována a žádána a určitě je podnětnou inspirací i pro ty knihovny, které o něčem podobném zatím pouze uvažují, nebo přemýšlejí, jakou další službu by svým čtenářům mohly nabídnout.

Další místo, kde se mohou nejen děti, ale rovněž dospělí vzdělávat, jsou muzea, výstavní síně, galerie. Vzdělávání zde probíhá v lektorských programech, jež jsou vedeny muzejními pedagogy. O tom, jak vznikají výstavy, jaké problémy řeší zaměstnanci muzeí a dalších míst, s jakými nároky ze strany publika se potýkají a jak vypadá takový lektorovaný program s muzejním pedagogem, přednášela Mgr. Klára Smolíková, místopředsedkyně Komise pro muzejní pedagogiku Asociace muzeí a galerií, kterou můžete znát také jako autorku či spoluautorku úspěšných knih s tematikou historických událostí, reálií či s pohádkovými náměty (Řemesla, Husité, H.U.S. – Hus úplné světové, Na hradě Bradě a dalších). V knihovnách velmi často také pořádáme výstavy, paní Mgr. Smolíková jako zkušený muzejní pedagog nám poskytla vhled do možností, jak vystavované předměty více přiblížit publiku, jak zpřístupnit výstavu každému bez rozdílu věku či znalostí a jak udělat prohlídku ještě více atraktivní.

Děti však nejsou vzdělávány jen ve školách či dalších institucích, ale v prvních letech také doma a někdy s domácí výchovou rodiče pokračují i v pozdějším věku. Další lektorka, Mgr. Heda Lišková, připravila pro účastníky semináře přednášku o doma

Práce ve workshopu arteterapie

vyráběných hračkách a didaktických pomůckách z materiálů „co dům dal“ v duchu Montessori pedagogiky, na základě jejichž principů jsou pak vytvářeny pomůcky pro rozvoj dítěte, jeho fantazie, zručnosti, logického myšlení apod. Mgr. Lišková během své přednášky poskytla účastníkům možnost si mnoho pomůcek vyzkoušet, prohlédnout. Posluchače na semináři zaujaly ale i další aktivity pro děti, jimiž byly tzv. busy bags neboli pytlíkové aktivity, či tzv. lapbooky, což jsou doma vyráběné interaktivní encyklopedie, něco mezi pracovním sešitem a knihou. Využívání jednoduchých, ale efektivních pomůcek může poskytnout další rozměr vzdělávacím programům, neboť děti mají rády úkoly, kdy mohou něco objevovat, zkoumat, zkoušet, nebo když mohou být samy aktivní a přemýšlet. Zároveň tím využíváme přirozenou energii, kterou v sobě děti mají.

Další možný přístup ke vzdělávání dětí představil Mgr. Lukáš Bajer ze ZŠ a MŠ Brno, Husova 17, kde využívají ve výuce principy daltonské pedagogiky. Tento alternativní vzdělávací proud je postaven na třech pilířích, jimiž jsou zodpovědná svoboda, spolupráce a samostatnost, které žáka aktivně zapojují do vyučování. Výuka probíhá v daltonských blocích, kdy mají žáci k dispozici dostatek času, aby pracovali na svých zadaných úkolech. Využívání samostatného hodnocení práce je pro žáky taktéž důležité, neboť je učí přistupovat zodpovědně ke své práci a s nadhledem hodnotit své vlastní výkony. Mgr. Bajer vyslovil myšlenku, že možností, jak pracovat s větší skupinou, je mnoho, vždy je však důležité pamatovat na to, že žáci nechtějí dělat to, co si pro ně jako skupinu připraví dospělí/učitel, proto si nelze chystat práci pro větší skupiny, ale spíše pro jednotlivce, aby odpovídala individuálním zvláštěnostem. Pokud však chceme pracovat zároveň se všemi, poskytují moderní technologie mnoho variant, jak svou práci ozvláštnit. Moderní technologie pronikají postupně také do knihoven ve stále větší

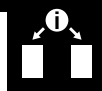
míře, proto i my bychom mohli do některých aktivit pořádaných pro děti a mladé lidi tyto technologie zapojit. Většina lidí již má možnost připojení k internetu, nebo si mohou nějakou pomůcku (např. tablet) v knihovnách mnohdy zapůjčit, proto stojí za zvážení, zda nevyzkoušet i práci s těmito možnostmi a prostředky.

Další den, 14. května 2015, byly pro účastníky připraveny dvě dopolední přednášky seznamující posluchače s prací a výukou v lesních školkách a následně s metodou, již využívá ZŠ a MŠ Basic v Brně, jež se snaží o to, aby se děti učily tak, aby tomu rozuměly. V odpolední části semináře pak měli účastníci možnost zvolit si jeden ze dvou přípravných workshopů dle vlastního výběru – jednalo se o workshopy arteterapie a muzikoterapie.

V prvním z příspěvků Mgr. Klára Krchnáková hovořila s účastníky o výhodách a nevýhodách lesních školek, seznamovala je s denním režimem v tomto zařízení, s nastavenými pravidly. Den v lesní školce se zčásti podobá běžnému dni v klasické mateřské škole, v mnohém se však odlišuje, zejména v tom, že děti většinu volného času tráví se svými aktivitami ve venkovním prostředí, v zázemí tráví svůj čas jen při extrémním počasí. Školní vzdělávací plán (ŠVP) vychází ze stejného materiálu jako ŠVP v klasické školce, jen je upravený tak, aby vyhovoval neustálému pobytu venku. Cílem je naučit děti co největší samostatnosti, zodpovědnosti a rozvíjet jejich přirozené zájmy. Vzdělávání v lesních školkách je svým pojetím netypické, ale pokud se nad tím zamyslíme, tak pravděpodobně dojdeme k závěru, že skutečně vychází z přirozenosti dětí a staví na tom, co je pro děti podstatné. Pokud bychom spolupracovali s lesní školkou, je pro nás nesmírně důležité proniknout do jejich filosofie a naladit se na jejich pojetí, abychom dokázali přispět svými možnostmi ke vzdělávání dětí.

Druhou přednášku tohoto dne bylo seznámení se ZŠ a MŠ BASIC, Brno, jež byly představeny Mgr. Světovou Kovářovou, ředitelkou této školy, a Evou Pokornou, vedoucí Studijního centra při této škole. Obě mluvily o tom, že děti jsou přemírou informací

1 O daltonu: Zodpovědnost – samostatnost – spolupráce. CzechDalton [online]. 2015 [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <<http://www.czechdalton.cz/o-daltonu/>>.

Pohled do hlediště

rozladěné a opustila je postupně radost pro vzdělávání. V ZŠ a MŠ BASIC využívají speciální metodu, kterou vymyslel americký humanista a spisovatel L. Ron Hubbard. Mottem a účelem školy je vést a vzdělávat děti tak, aby byly ve svém životě úspěšné a šťastné. Chtějí děti pro vzdělávání nadchnout, chtějí, aby děti cítily smysl učení a vnímaly využitelnost získaných znalostí v praxi. V rámci školy funguje také Studijní centrum, kam přicházejí děti s poruchami učení, soustředění, děti, které neví, jak se mají učit, jež neumí komunikovat apod. Zajímavá byla také informace, že knihy, které se tváří, že jsou určeny malým dětem, mnohdy nemusejí odpovídat jejich zásobě slov a vyjadřování, které běžně užívají. Motivovat děti k učení je pro učitele, ale i rodiče stěžejní záležitostí, jen hledání cesty je někdy nesnadné. Pro nás v knihovnách je zase důležité mít přehled o kvalitní literatuře, která odpovídá schopnostem a jazykovým znalostem dětí v různých věkových kategoriích, abychom dokázali doporučit titul, který bude dostatečně odpovídat čtenářským dovednostem a zkušenostem dítěte.

Po skončení dopoledního přednáškového bloku byla možnost zvolit si jeden z nabízených workshopů – arteterapeutický nebo muzikoterapeutický, v nichž jsme měli možnost sami na sobě vyzkoušet, jaké jsou další možnosti práce se skupinou našich klientů/čtenářů.

Muzikoterapeutický workshop vedla Mgr. Soňa Štoudková, Ph.D., absolventka tříletého muzikoterapeutického výcviku Celostní muzikoterapie. Během workshopu **Muzikoterapeutická pohádka**

byly kombinovány jak pasivní, tak aktivní techniky muzikoterapeutické praxe a účastníci mohli rozvíjet svou empatii, naslouchání, koncentraci, sebevímání a také mohli relaxovat. Společný prožitek, jenž přináší pozitivní emoce a následné klidné naladění člověka, je důležitým prvkem a zároveň můžeme říci i cílem muzikoterapeutického sezení.

Druhou možnou cestou, jak přilákat různorodé skupiny do knihovny, jsou arteterapeutické dílny. „*Arteterapie je obor využívající výtvarný projev jako hlavní prostředek poznávání a ovlivňování lidské psychiky ve směru redukce psychických či psychosomatických obtíží a redukce konfliktů v mezilidských vztazích.*“² V praxi si pod tím můžeme představit možnost oprostít se od starostí, dát průchod potlačovaným emocím prostřednictvím výtvarného tvoření a očistit tak svou psychiku od dlouhodobé zátěže. Mgr. Hana Sakmarová, knihovnice v Huďební knihovně Knihovny Jiřího Mahena v Brně, absolventka arteterapeutického kurzu. V rámci workshopu si mohli účastníci vyzkoušet mnoho tzv. ledolamek, dále her s výtvarným a hravým nádechem, získali povědomí o technikách z arteterapie a artefletiky. Pozitivním přínosem byla také skutečnost, že si mohli vyzkoušet různé metody a techniky, které by mohli aplikovat i při práci s dětským kolektivem.

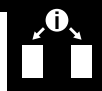
Pokud bych měla zhodnotit míru přínosnosti všech přednášek a také workshopů, rozhodně bych nešetřila superlativy. Všichni přednášející lektori přinesli účastníkům mnoho zajímavých podnětů nejen k zamyšlení, ale také k uvedení do praxe, nemálo z nás uvažovalo nad tím, co vše by se dalo pro čtenáře v knihovnách uskutečnit a čím by bylo možné obohatit naši praxi. Věřím, že nadšené pocity z proběhlého školení budou v nás všech ještě dlouho doznívat.

Pavčina Lišovská

foto: Mgr. Barbora Linková

detske@kjm.cz

2 Definice a cíle arteterapie: Definice. ČAA – Česká arteterapeutická asociace [online]. 2012 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: <<http://www.arteterapie.cz/?podkategorie=arteterapie>>.

Moderní manažerské techniky – Strategické plánování a fundraisingové techniky v knihovnách (4. díl)

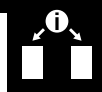
Úvodem

V čísle 3/2014, 1/2015 a 2/2015 jsme se zabývali moderními manažerskými technikami vhodnými pro prostředí veřejných knihoven. Nejinak tomu bude i v posledním čtvrtém díle, který věnujeme strategickému plánování a fundraisingovým technikám. Strategický plán popisuje, kde se knihovna nachází a kam dlouhodobě míří. V prvním díle jsme definovali význam strategického řízení pro veřejné knihovny. Strategické řízení vychází ze strategického plánování. Strategické řízení obnáší čtyři základní fáze: strategické analýzy, formulaci strategie, implementaci strategie a strategický controlling. Hlavní činnosti managementu knihovny jsou fundraising, marketing, finanční řízení a vedení a řízení lidí. Druhý díl byl věnován budování značky knihovny. Knihovna, která má svou identitu (silnou značku) a vytváří zajímavé projekty, nemá problém, aby získala možné sponzory. Třetí díl hovořil blíže o nutnosti sledování trendů a o vlivu firemní kultury na úspěšnost knihovny. Základní rysy zdravé kultury knihovny vycházejí z její strategie. Kultura knihovny je specifické prostředí knihovny vyžadující od zaměstnanců určité chování. Záleží na vedení knihovny, zejména na osobě ředitele, který vytváří kulturu knihovny svou osobní přesvědčivostí, vlastním příkladem, silou argumentů a dobrým přístupem k jednotlivým zaměstnancům, a na dobře fungujícím systému personálního řízení.

Strategické plánování v prostředí veřejných knihoven

Veřejné knihovny trápí nedostatek financí (Foberová, Li-
buše, 2015), jednou z možností, jak se s tím vyrovnat, je

efektivně a s předstihem plánovat. Plánování v knihovnách se tradičně zaměřuje na provozní záležitosti, jako např. kolik financí vynaloží knihovna na nákup nového knihovního fondu, kolik potřebuje na mzdy, na aktivity a na provozní výdaje, jako je cena energií, služeb a další. Jedinou finanční položkou, kde se dá ušetřit, je položka na nákup knih, mzdy jsou dané a provozní výdaje rovněž. Finance na aktivity se knihovna snaží získat z jiných zdrojů, většinou grantových. Dalo by se tedy říci, že knihovny plánovat umějí a nemají s tím větší potíže. Co se ale ukazuje jako problematické, je skutečnost, že plánování v knihovnách většinou postrádá strategickou perspektivu, tzn. formulování jasného poslání, analýza vnějších a vnitřních faktorů, které ovlivňují dosažení stanoveného poslání, a směru, kterým by knihovna měla jít, když chce uspět. Strategické plánování umožňuje vzhled do provozní mašinerie a vytvoření širšího kontextu knihovny jako celku, který je zasazen do konkrétního prostředí a chce s ním být v symbióze. Zatímco provozní otázky se týkají konkrétních služeb, kdo, kdy, v jakém rozsahu a kvalitě je zprostředkuje, strategická analýza naznačuje dlouhodobé důsledky tohoto rozhodnutí pro knihovnu. Budou služby využívány, zviditelní se knihovna, přiláká nové uživatele a potenciální sponzory? Vážný nedostatek financí spouští řetězovou reakci. Nakoupíme méně knih, poskytneme méně služeb, omezíme provozní dobu, případně nebudeme pořádat aktivity, a to všechno roztáčí spirálu poklesu zájmu uživatelů o knihovnu. Naučili jsme se vše svalovat na špatnou ekonomiku, na celosvětovou ekonomickou krizi, avšak problémy někdy plynou z neschopnosti rozpoznat změny v prostředí a umět na tyto změny pohotově a efektivně reagovat. Analýza prostředí, ve kterém knihovna působí, ve spojení s objektivní analýzou vlastních silných a slabých stránek se ukázaly jako

zásadní pro stanovení nejefektivnějšího způsobu, jak dosáhnout cílů knihovny. I když je knihovna neziskovou organizací, měla by používat techniky řízení a vedení lidí z komerčního prostředí. Na knihovny je nutné pohlízet z podnikatelské perspektivy a provádět změny založené na zkušenostech a konkrétních výsledcích. Což znamená formulovat poslání, i když se v našem případě nejedná o zvyšování zisku, ale o zvyšování počtu lidí, kteří služby knihovny využívají. Pokud má knihovna definované kvalitní poslání, je pro ni snazší plnit dlouhodobé cíle, podporovat komunikaci mezi zaměstnanci a veřejností a přesvědčovat možné sponzory o své jedinečnosti a úspěšnosti.

Význam strategického plánování v knihovnách

Tvorba strategického plánu obsahuje strategické situační analýzy, formulování strategického rámce, definování strategických cílů a základní postupy naplnění strategických cílů. (Šedivý, M. – Medlíková, O., 2009, s. 28)

Nejcennějším majetkem knihovny jsou její zaměstnanci a uživatelé. Strategický rámec v knihovnách tvoří poslání, vize a hodnota knihovny. Vedoucí bez vize nemá šanci vybudovat úspěšnou knihovnu. Měl by zejména umět vycházet s lidmi, rozumět jim a chápat jejich motivy. Téma spolupráce se sklňuje ve všech pádech, ale čím více se o spolupráci hovoří, tím méně se s ní v praxi setkáváme. Zaměstnanci by měli táhnout za jeden provaz, což mimo jiné znamená sdílet kvalitní poslání. Dokáže každý zaměstnanec jasně a přesně formulovat, co se snaží dělat, pro koho a v jakém rozsahu? Kam knihovna směřuje a proč? Dobrý vedoucí by měl lidi stmelovat a vytvářet pro spolupráci kvalitní podmínky. Přemýšlí vedoucí o tom, zda zaměstnanci chodí do práce rádi, zda jsou správně motivováni, či zda využívají svůj osobní potenciál ve prospěch knihovny? Posláním je vhodné začít, protože posláním věříte v úspěch. Posláním v případě knihovny není zisk a uvědomit si, co je cílem snažení v knihovnách, není vůbec snadné. Poslání by mělo být stručné, kompletní, jasně formulované a mělo by dávat smysl. Správné poslání je základem pro dobré plánování a pro tvorbu sponzorského programu (fundraisingových projektů). Plánování je ústředním prvkem vytváření

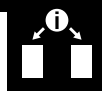
zdrojů. Dobrý plán je vynikající motivací, hovoříme společně o tom, co bude a na co se v knihovně těšíme. V prostředí veřejných knihoven by mělo být na prvním místě strategické plánování, které se používá např. při rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb aj. a které využívá intuice nejvyššího managementu. Je dlouhodobé. Na druhém místě je plánování taktické, jež má na starosti zajištění různých operací na nižších úrovních, např. koncepce služeb. Časový horizont je zde kratší. Na třetím místě je plánování operativní. Využívá se k dosažení cíle a většinou popisuje konkrétní kroky. Časový horizont je nejkratší (dny, týdny). Knihovny připravují záměry jednotlivých oddělení, útvarů, úseků a na ně navazuje pečlivý finanční plán – rozpočet pro další kalendářní rok ad. plány.

Metodika strategického plánování podle M. Kaisera (2009)

Metodika strategického plánování se podle M. Kaisera dělí na tři hlavní úkoly. Prvním úkolem je pečlivá příprava. Než začneme se strategickým plánováním, je nutné si uvědomit, jaký má význam pro knihovnu a že ho skutečně chceme. Tvoříme strategický rámec, formulujeme poslání a plánujeme motivaci. Všichni v knihovně musí chápat smysl strategického plánování a ztotožnit se s posláním knihovny. Druhým úkolem je zpracování situační analýzy. Jedná se o shromažďování údajů a provádění analýzy prostředí a vnitřní, které odhalí klíčové strategické otázky, jimiž se má strategický plán zabývat. Třetím úkolem je samotné vypracování strategií. Jedná se o strategii služeb, administrativní a finanční strategii, které s největší pravděpodobností povedou k dosažení poslání knihovny – cílů knihovny.

Obr. č. 1) Metodika strategického plánování podle M. Kaisera (2009)

Analýza prostředí

Strategie bez cíle nemá žádný smysl, cíl bez strategie je ovšem pouhým přáním. Formulovat správné poslání nestačí, definování cíle nám nezaručí jejich dosažení. Často se stává, že se vedení knihovny domnívá, že zdokonalení marketingového programu je strategie. Pokud chceme vypracovat funkční strategii knihovny, musíme začít zkoumáním prostředí, v němž se knihovna nachází. Knihovna nežije ve vzduchoprázdnu a nepůsobí na trhu sama. Jsou zde i jiné obsahově blízké instituce, které nabízejí kulturu a veřejné služby. Analýza prostředí má dvě části: zkoumáme kulturní odvětví – knihovnictví a v druhé části zkoumáme konkurenci. Zkoumáním odvětví knihovnictví hledáme faktory, které jsou klíčové pro úspěch knihovny.

U konkurence zkoumáme: profil služeb, finanční profil, strukturu řízení, pravomoci zřizovatele, fundraising, marketingovou strategii a metodiku tvorby produktu/služeb.

Vnitřní analýza

Vnitřní analýza je velmi složitá. Musíme být k sobě upřímní a najít odpovědi na otázky, co děláme dobře a co špatně. SWOT analýza je vhodná pro tento druh zkoumání. Velmi důležitá je rovněž analýza všech činností knihovny. Perfektní znalost vnitřního, ale i vnějšího prostředí knihovny nám pomůže při strategickém plánování. Nestačí shromažďovat data z činnosti knihovny, ale musíme sbírat informace o trhu a zkoumat ho z hlediska našich marketingových produktů – služeb a informačních produktů (např. digitální knihovna aj.).

Rámec pro vypracování strategie

Definujeme poslání a provádíme pečlivé analýzy vnějšího a vnitřního prostředí knihovny a dostupných interních zdrojů. Dále nastavujeme plán realizace a dosažení všeho až do sestavení finančního plánu. Poslání stručně vystihuje podstatu činnosti knihovny, proč knihovna existuje, slouží určitému regionu, vzdělává veřejnost v oblasti informační gramotnosti atd.

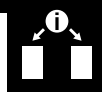

Obr. č. 2) Poslání a vize společnosti Academy of Productivity and Innovations

2. FUNDRAISINGOVÉ TECHNIKY

Pojem fundraising vznikl spojením dvou slov **fund** = zásoba, rezerva, kapitál a **raise** = pozvednout, zřídít, opatřit. Možný překlad by mohl znít jako „*pěstování fondů*“ a má na starosti zajištění financí a dalších prostředků nutných pro chod knihovny. Fundraising bývá velmi často spojován s neziskovým sektorem. Zahrnuje soubor činností zaměřených na zdrojové zajištění neziskové organizace založené za účelem konkrétního poslání. Fundraiser prostřednictvím projektů, které zahrnují finančně-ekonomickou strategii organizace pro zajištění dostatečných prostředků pro její chod a činnosti, oslovuje možné donátory. Může se jednat o hmotné i nehmotné zdroje. Marek Šedivý (2012) vysvětluje fundraising takto: „...proces, který se společně s PR, marketingem a lobbyingem podílí na kvalitě interních a externích vztahů. Přímo ovlivňuje značku, dobré jméno a image organizace.“ Podle Michaela Kaisera (2009) je fundraising určitý druh byznysu, obchod. Neobcházíte s kloboukem ulici, ale za to, že něco dostáváte, také něco dáváte. A základní úkol uměleckého managementu je najít, co můžeme donátorům za jejich prostředky zpětně nabídnout.

Fundraisingové techniky (Šedivý, M. – Medlíková, O., 2012, s. 45)

Granty – v prostředí knihoven velmi oblíbený způsob, jak získat finance na aktivity a rozvoj; **Osobní jednání (tváří v tvář)** – jedná se o neefektivnější metodu oslovování možných dárců, zde je nutné umět vytvořit efektivní databázi možných dárců a najít si k nim vhodnou cestu;

Direct mail – dopis, pohlednice, katalog, ceník, objednávkový list, sdružený directmail; **Veřejná sbírka** – je sbírka pořádaná k získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých prostředků od předem určeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, pro rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo k zajištění ochrany kulturních památek, tradic a životního prostředí;

Benefiční akce – prodej určitých výrobků nebo služeb či založení klubů přátel, jejichž členové pravidelně přispívají na činnost podporované organizace;

Inzerce – kontakt dárce s knihovnou je anonymní, výhodou je možnost oslovení velkého počtu osob najednou;

Internet – webové stránky knihovny jsou velmi vhodné k oslovení potenciálních dárců, musejí být ovšem aktuální a kvalitní, měly by kopírovat činnost knihovny a nabízet zajímavé online produkty/služby;

Telemarketing – je definován jako měřitelná činnost, při které pomocí telefonu nalézáme, získáváme a rozvíjíme vztah s uživatelem;

Odkaz majetku – osoba spřízněná s knihovnou jí může odkázat např. svou soukromou knihovnu či finance, věc je třeba ošetřit po právní stránce a promyslet styl jednání s pozůstalými;

Věcná podpora – velmi potřebná, knihovny využívají možnost získání darů (od soukromých firem) pro děti a mládež, pohoštění na nejrůznějších aktivitách, vybavení knihovny, knižní novinky, nové notebooky či počítače apod.;

Dobrovolnictví – samostatná činnost prováděná ve prospěch druhých bez nároku na finanční odměnu. Častým typem dobrovolnictví je zapojení se do činnosti knihovny. O dobrovolnictví mluvíme v případě, když člověk věnuje něco dobrovolně jiným (může jít o peníze, věci, čas, úsilí) a nežadá za to žádnou finanční

náhradu. Důvody k dobrovolnictví bývají většinou morální. Patří mezi ně potřeba pomáhat druhým. Knihovny využívají práci dobrovolníků častěji než dříve, což jim přináší úsporu na mzdách ad. výhody. S dobrovolníkem je nutné uzavřít smlouvu a vše zajistit v souladu s platnými právními předpisy;

Sdílený marketing – „dar ve formě procenta z prodeje“, jedná se o druh podpory, který vyžaduje obvykle delší budování vztahů a jednání mezi soukromým podnikem a podporovanou knihovnou a vyžaduje vzájemnou důvěru;

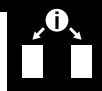
Příspěvek zaměstnanců – jednorázový nebo stálý, zaměstnanci mají možnost přispět knihovně na konkrétní akci či rozvoj, jedná se o dobrovolný příspěvek, který se zatím u nás v knihovnách téměř nevyužívá;

Členské příspěvky – uživatelé knihovny platí registrační poplatek, je možné vybírat i členské příspěvky, pokud knihovna nabídne např. členství v nejrůznějších klubech, nadstandardní služby apod.

Vlastní činnost – je možné rozvíjet zpoplatněné nebo i nadstandardní služby, kterými si knihovna může přispět na svůj provoz (kurzy informační gramotnosti, překladatelská služba, rešeršní služby atd.).

Pravidla úspěšného fundraisingu podle Michaela Kaisera

Budte skromní a vděční za jakýkoliv příspěvek. Pokud jste odmítnuti, nikdy se netvařte uraženě. Naslouchejte svému potenciálnímu dárci, zjišťujte jeho motivy. Snažte se nabízet dárcům protislužby v souladu s jejich potřebou. Mějte vždy v šuplíku několik fundraisingových projektů, použijte ten vhodný. Pokud nedisponujete zajímavým fundraisingovým projektem, přiznejte to na rovinu. Stoupnete tak v očích dárce. Nikdy nezačínějte rozhovor s dárcem větou „nemáme peníze“, dárci slyší jen na pozitivní informace. Vhodnější je začít rozhovor větou „máme dobrý projekt, který by vás mohl zajímat.“ Dbejte na jednoduchou rovnici: nesmím sháněním dárců utratit více, než získám. Rozděluje fundraisingové kampaně zaměřené na velké a malé dárce. Mimořádnou pozornost věnujte osobnosti fundraisera. Pokud je fundovaný a ovládá svou práci, má větší šanci uspět. Záleží na tom, jaké

má charisma a image. Využijte všech možných kontaktů, přátel a jejich přátel, abyste si vytvořili hustou síť možných dárců a docílili přijetí. Než začnete s fundraisingovou aktivitou, spusťte kampaň, kterou se dostatečně zviditelníte. Pamatujte, že špatně připravená společenská událost vás může navždy poškodit. Važte si každého potenciálního i současného dárce, snažte se působit seriózně, věnujte dárčům dostatečnou pozornost nejen před uzavřením smlouvy, ale i po obdarování. V dopisech se vyvarujte překlepů, volejte nazpátek, pokud vás nezastihli. Budte příjemní, upřímní, vlídní, ale ne servilní. Než požádáte dárce o příspěvek, snažte se získat si jeho přízeň předem (zvláště u velkých dárců). Nenechte se odbýt, buďte vytrvalí. Při dialogu s dárce se vyvarujte knihovnického žargonu. O dárce si zjistěte předem všechny možné informace, zapůsobíte tak profesionálním dojmem. Např. mějte připravený plán propagace pro firemního dárce předem, nečekejte, až vás o něj požádá. Z malých dárců se mohou stát velcí dárce. Rozvíjejte vztahy s dárce, mějte připravené detailní rozbor o své knihovně, o cílových skupinách, aby dárce věděl, když se zapojí, koho vlastně osloví atd. Každý fundraisingový projekt si pečlivě připravte a promyslete s dostatečným předstihem. U větších akcí se doporučuje příprava i tři až dva roky předem. (Artsmanager.org)

Fundraisingová pyramida

Zdravá fundraisingová operace je postavena na obrysu tzv. fundraisingové pyramidy. (Kaiser, K. Michael, 2009) Ve spodních částech pyramidy je mnoho dárců (příspěvky zaměstnanců, členské příspěvky), kteří přispívají ročně jen několika desítkami či stovkami korun. Můžeme je označit za členy knihovny, klubu či za přátele knihovny. Síla této dárcovské skupiny spočívá v množství dárců, nikoliv ve výši příspěvků, které poskytují. Nad nimi je skupina dárců středního významu (tisíce až statisíce korun). Mají ke knihovně většinou osobní vztah. Na vrcholu fundraisingové pyramidy jsou významní dárce, kteří přispívají významnou částkou na rozvoj knihovny.

V České republice získává sektor kultury od dárců finanční příspěvek zhruba ve výši jednoho procenta

z potřebné částky na provoz. V knihovnictví je situace ještě složitější. Fundraising není pro knihovny nic nového, nové jsou jiné možnosti, jak touto cestou kráčet a pokusit se zvýšit zmíněné jedno procento na pět či deset procent. Každopádně je fundraising pro knihovny velkou výzvou. Z historického hlediska u nás kulturu vždy financoval (na rozdíl od USA) stát, proto je nutné změnit pohled na fundraising nejen v knihovnách, ale docílit nového nazírání i u potenciálních dárců. Rozpočty většinou stagnují, v horším případě klesají, pokud se chce knihovna rozvíjet i za těchto nepříznivých podmínek, musí se pokusit hledat jiné zdroje financování. Proč nezačít více pracovat s fundraisingem?

Závěr

Pro strategické řízení je naprosto zásadní dosažení toho, aby všichni zaměstnanci věděli, jaké jsou společné cíle a usměrnili své chování a jednání k jejich dosažení. To je smysl strategického řízení. Z kvalitativního šetření (Foberová, Libuše, 2015) vyplynulo, že většina zaměstnanců neví, kam knihovna směřuje a proč. To není dobře. Je nejvyšší čas hledat nové způsoby řízení a vedení knihoven, takové, které pomohou knihovnám uspět i v těchto nelehkých časech. Knihovny samy o sobě nezmění své chování, nositeli změn jsou manažeři.

Literatura

Academy of Productivity and Innovations. [online]. [vid. 31. 08. 2015]. Dostupný z: <<http://e-api.cz/page/67996-poslani-a-vize-spolecnosti/>>.

Artsmanager.org. [online]. DeVos Institute of Arts management at the Kennedy Center. [vid. 31. 08. 2015]. Dostupný z: <<http://am.artsmanager.org/pages/welcome.aspx>>. Video s Michalem Kaiserem – světový fundraiser a vynikající manažer pro kulturu.

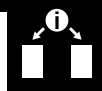
FOBEROVÁ, Libuše. Kvalitativní sonda do řízení knihoven. *ItLib*, 2015, č. 1, s. 26–34. ISSN 1335-793X.

KAISER, K. Michael. *Strategické plánování v umění: Praktický průvodce*. Praha: Institut umění, 2009. 150 s. ISBN 978-80-7008-236-2.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 154 s. ISBN 978-80-247-2707-3.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying: pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012, s. 46. Management. ISBN 978-80-247-4040-9.

Libuše Foberová
libuse.foberova@tfp.slu.cz

Dlouhodobé uchování digitálních informací, Archivematica a projekt LTP-pilot

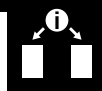
V dnešní moderní společnosti existuje stále více publikací a dalších informací v digitální podobě – a často pouze již jenom v digitální podobě. Paměťové instituce celého světa včetně knihoven se zabývají otázkou, co vlastně znamená tento přechod ze světa tištěného do světa digitálního z pohledu zajištění dlouhodobého uchování a dostupnosti informací. Budeme schopni přečíst si danou digitální knihu, poslechnout MP3 zvukovou nahrávku nebo podívat se na film na DVD také za padesát či dvě stě let? Zachovají se pro budoucí pokolení dnešní významné digitální výtvary podobně, jako se nám dochovaly svitky od Mrtvého moře, obraz Mona Lisa či zápisky výzkumů Newtona a Galileia? Anebo budou jednou potomci nahlížet na naše období jako na dobu digitálního temna?

Digitální technologie přispěly k obrovskému růstu a dostupnosti informací. Současně ale učinily tyto informace z určitého pohledu také mnohem „křehčími“. Rukopis zapsaný na pergameni či kniha vytištěná na papíře vydrží dlouho a k jejímu přečtení nám postačí dobrý zrak a znalost jazyka. Média pro záznam digitální informace mají obvykle životnost jen v řádu několika málo let a k jejich přečtení potřebujeme složité technické zařízení a odpovídající počítačový program. Bez těchto technologických pomůcek je nám digitální informace k ničemu. Přitom všichni z vlastní zkušenosti víme, jak nezadržitelně postupuje technologický vývoj vpřed a jak rychle se včerejší skvělé technologie stávají dnes již zastaralými a nedostupnými. Dokážete například přečíst vaše data pečlivě uchovaná před dvaceti lety na pět-a-čtvrt palcové disketě nebo magnetické páse – pokud tedy vůbec víte, co to je? Máte ještě program, který umí dešifrovat tehdy používaný formát dat, a dokážete tento program spustit na vašem dnešním počítači?

Problematickou dlouhodobého uchování digitálních dat (LTP – Long-Term Preservation nebo DP – Digital Preservation) se v posledním desetiletí zabývá velká spousta institucí a projektů. Až donedávna byla ale tato oblast výhradní doménou velkých institucí typu národních knihoven či národních archivů ve vyspělých zemích, které disponovaly potřebnými mandáty, značnými financemi, osvětleným vedením a týmy expertů. Avšak pokroky v oblasti teorie a praxe spolu s rostoucím povědomím o nezbytnosti řešení dlouhodobého uchování digitálních informací na všech úrovních vedou k novým přístupům: k poznání a přesvědčení, že není nutné jenom pasivně čekat, až co vymyslí a nabídnou „velcí hráči“, ale že i v menších institucích a s omezenými zdroji je možné a nezbytné začít vytvářet vlastní řešení.

Příkladem takového přístupu je projekt LTP-pilot (plným názvem „Pilotní projekt pro low-barrier přístup k ochraně digitálního obsahu“), který řeší Masarykova univerzita spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně a přizvanými experty, s finanční podporou Fondu rozvoje CESNET. Projekt probíhá v období září 2014 – říjen 2015 a jeho cílem je prozkoumat možnosti open-source nástroje Archivematica <http://www.archivematica.org/> a jeho použitelnosti pro praktickou realizaci dlouhodobé digitální ochrany v našich paměťových institucích s omezenými finančními a expertními zdroji.

Systém Archivematica je vyvíjen kanadskou společností Artefactual Systems Inc. ve spolupráci s Archivem města Vancouver, mezinárodní komunitou uživatelů a pod patronací UNESCO, a to od roku 2008. První produkční verze jsou dostupné bezplatně komukoliv od roku 2013. Základní myšlenkou je propojit již dnes existující a trvale se rozšiřující bohatou nabídku volně

dostupných LTP-nástrojů do uceleného řešení podporujícího archivační procesy podle referenčního modelu OAIS (Open Archival Information System), který představuje základní standard v oblasti dlouhodobé digitální archivace. Archivematica také předpokládá propojení s dalšími dnes již v knihovnách využívanými systémy pro správu a ukládání digitálních objektů.

Výsledky projektu LTP-pilot budou po jeho dokončení volně zpřístupněny na webu a odborníkům v dané oblasti budou prezentovány na workshopu, který je připravován ve spolupráci s Národním

archivem ČR jako satelitní akce konference Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě počátkem prosince 2015.

RNDr. Miroslav Bartošek, CSc. pracuje na Ústavu výpočetní techniky Masarykovy univerzity jako vedoucí Knihovnicko-informačního centra MU. Má na starosti koordinaci sítě knihoven MU a zabezpečení jejich technologické infrastruktury. Je hlavním řešitelem projektu LTP-pilot.

Miroslav Bartošek
bartosek@ics.muni.cz

knihovníci píší o knihách a knihovnách

Tisková zpráva

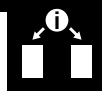
Kolik jste vy nebo vaše knihovna napsali tiskových zpráv? A kolik z nich se dostalo dál než do e-mailových schránek vašich adresátů? Aby vaše námaha a časová investice nepřišla vniveč, je dobré při psaní tiskových zpráv dodržovat několik zásad.

Nejdříve je třeba si uvědomit smysl tiskových zpráv. Ty jsou totiž jedním z nástrojů tzv. *media relations* (vztahy s médii, podobor public relations). Tiskové zprávy píšeme proto, abychom oslovovali veřejnost prostřednictvím médií, a tím informovali nejen naše návštěvníky o významných událostech a akcích pořádaných v knihovně, případně o novinkách a změnách.

Na internetu si můžete velmi snadno nalézt vzory i vyobrazené struktury tiskových zpráv. Nejčastěji mají podobu obrácené pyramidy. Jedná se o jednoduchou a přehlednou stavbu, v níž horní část stránky uvádí nejdůležitější informace a postupně se text doostává do větších a větších detailů.

Proč tomu tak je? Protože novináři vybírají z obrovského množství různě zajímavých informací a nemají čas tiskové zprávy zdlouhavě pročítat. V záhlaví stránky zkontrolují instituci, která tiskovou zprávu vydala, a ověří si tak důvěryhodnost zdroje. V hlavičce by také mělo být uvedeno, že jde o tiskovou zprávu, a text je tedy použitelný pro další šíření. Dále se rozhodují podle prvních řádků. Na prvním řádku by se měl objevit krátký, výstižný, poutavý a popisný titulek, který v ideálním případě donutí novináře pokračovat ve čtení. Následovat by měl tzv. *perex*, což je odstavec obsahující veškeré důležité informace a v první řadě všechny odpovědi na základní novinářské otázky: Kdo? Co? Kdy? Kde? Proč? Jak?

V dalším odstavci uvádíme rozšiřující informace a vyjádření aktérů. Zde se nabízí ideální prostor pro použití oživujících citací. Ty na rozdíl od popisného textu dodávají tiskové zprávě dynamiku příběhu. V následujících odstavcích pak uvádíme další souvislosti, kontext a nejrůznější detaily. Citace aktérů

se snažte napsat ve svém textu co nejdříve. Nikdy nemůžete vědět, kolik řádků tiskové zprávy si vlastně novinář přečte a kolik jí nakonec upotřebí. Pokud ji nepoužije celou, bude ubírat od konce. Proto stěžejní informace piště vždy na začátek zprávy. Na závěr nezapomeňte uvést kontakt na vaši knihovnu a autora.

Krom samotné stavby tiskové zprávy je třeba dávat si pozor i na její délku. V nejlepším případě by neměla přesahovat jednu až dvě strany A4 a obsahovat příliš mnoho informací. Pokud ale potřebujete sdělit informaci více, je lepší vytvořit větší množství tiskových zpráv. Používejte vždy smysluplný a jednoduchý jazyk, vyvarujte se odborným termínům oboru, nepoužívejte žádná složitá souvětí, trpné rody, žádné zdobnělny ani superlativy.

Ke psaní vždy zvolte bezpatkový font (např. *Calibri*), který se v elektronické podobě lépe čte, a pokud to není vyloženo nutné, nevkládějte přímo do textu tabulky, grafy ani obrázky. Na druhou stranu ale vizuální prvky zvyšují atraktivitu textu u budoucích čtenářů. Mnoho lidí si v novinách nejdříve prohlédne titulky a obrázky, proto k tiskové zprávě přiložte jako přílohu i vhodné obrazové informace, zajímavé fotografie, plakáty na událost v knihovně apod., které do

článku vloží novinář. Vždy však dbejte na dostatečnou tiskovou kvalitu vámi dodaných grafických doplňků.

Velmi důležité je i samotné odeslání tiskové zprávy. Pokud zasíláte zprávu e-mailem, do předmětu uveďte, že se o tiskovou zprávu skutečně jedná. Novináře oslovte celým jménem a buďte k němu milí. Když mu do těla e-mailu zkopírujete titulky i úvodní odstavec vaší tiskové zprávy, ulehčíte mu jeho drahocenný čas. V e-mailu můžete také popsat obrazové přílohy.

Pokud byste si chtěli o tiskových zprávách a o *media relations* přečíst více, doporučuji vám knihu novináře Jana Tomandla *Jak účinně oslovit média*, případně jeho blog o vztazích s médii a krizové komunikaci jakoslovitmedia.cz.

Zdroje:

ČURÍK, Jaroslav. *Nové trendy v médiích*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 239 s. ISBN 978-80-210-5825-5.

SOTONA, Jan. Jak správně napsat tiskovou zprávu – PR manuál. *Studio20* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.studio20.cz/jak-spravne-napsat-tiskovou-zpravu-pr-manual/>

TOMANDL, Jan. *Jak účinně oslovit média: media relations v podnikání, správě, kultuře i neziskovém sektoru*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 296 s. ISBN 978-80-251-3457-3.

Radim Chalupník

radim.chalupnik@gmail.com

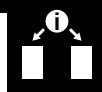
představujeme odborné knihovny

Odborné a sbírkové fondy v Knihovně Muzea Brněnska

Knihovna Muzea Brněnska (KMB) vznikla jako samostatné pracoviště v roce 2005 v souvislosti se založením Památníku písemnictví na Moravě jakožto nové pobočky Muzea Brněnska, který se zároveň stal odborným správcem historické knihovny Benediktinského opatství v Rajhradě. Od samého počátku má tak pracoviště knihovny ve vinku dvojí úkol: správu historického fondu

a péči o odborný a sbírkový fond Muzea Brněnska, jenž se pokusíme v následujícím textu alespoň v krátkosti přiblížit.

Muzejní knihovna disponuje přibližně 30 000 svazky – může se tedy zdát, že jde o relativně malý fond, jeho složitě strukturování z něj však dělá poměrně

pestrý a zajímavý soubor. Ve složitosti tohoto fondu se odráží rozčlenění Muzea Brněnska do šesti samostatných poboček, značně osobitých v náplni svého poslání. Vedle knižních fondů dislokovaných na jednotlivých pobočkách existuje ještě samostatný Centrální fond, který je pro všechny pobočky společný a tvoří jádro KMB. Za zmínku rovněž stojí, že muzejní knihy se evidují ve dvou režimech – knihovnickém (KMB má statut veřejné knihovny, knihy jsou tedy zpracovávány a zpřístupňovány podle běžných knihovnických standardů) a sbírkovém (vybrané svazky jsou zařazeny do muzejních sbírek a podléhají tedy přísnějšímu režimu ochrany). Veškeré fondy KMB jsou zpřístupněny pomocí elektronického katalogu, dostupného z webových stránek Muzea, část titulů prošla v nedávné minulosti digitalizací a prohlédnout si je můžete ve virtuální sbírce digitální knihovny MZK (Kramerius).

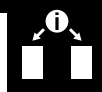
Nyní již k samotné charakteristice fondu – tři z poboček Muzea Brněnska představují instituce regionálního vlastivědného charakteru: Muzeum

ve Šlapanicích, Podhorácké muzeum v Předklášteří a Muzeum v Ivančicích. Vzhledem k jejich zaměření tvoří knižní fondy zejména regionální odborné tituly, krajová literární produkce či knihy od významných rodáků přesahujících hranice regionu a dále knižní doklady k historii místa, včetně místních periodik. Z tohoto různorodého a mnohdy cenného materiálu připomeňme alespoň fondy Muzea v Ivančicích, jedné z nejstarších institucí svého druhu na Moravě. Vedle obsáhlé a dnes již uzavřené knižní sbírky, zahrnující na 5 000 svazků, je třeba zmínit původní příruční knihovnu ivančického muzejního spolku, jež obsahuje velké množství germanik 19. století (zejm. lékařská literatura) a také tzv. nacistickou knihovnu, převzatou z ivančické buňky NSDAP.

Ostatní pobočky Muzea Brněnska jsou definovány nejen místem, ale též tematicky. Platí to také o Památníku Mohyla míru – knižní akvizice této pobočky se zaměřují na napoleonika, a to jak na současnou, tak historickou produkci. Mezi nejcennější svazky zde patří německé a francouzské tituly z 1. poloviny 19.

století, zejména Napoleonovy životopisy a paměti pří-
mých účastníků jeho tažení.

Nejmladší pobočkou Muzea se stala brněnská Vila Löw-Beer, jež byla v letošním roce otevřena veřejnosti. Základ zdejšího knihovního fondu představuje dlouhodobá zápůjčka z Muzea města Brna, tvořená knižní pozůstalostí brněnského architekta Františka Kalivody. Na tento soubor pak navazují nové akvizice, především odborná literatura o architektuře.

Nejaktivnější pobočkou co do knižních akvizic je však bezesporu Památník písemnictví na Moravě. Jakožto muzeum zaměřené na literaturu se věnuje

sbíráni cenných knih (i výtavně), raritních tisků, bib-
liofilů a knih s autorským podpisem, vždy s relevancí
k moravskému teritoriu. Vzhledem k personálnímu pro-
vázání Památníku s KMB se díky této akviziční činnosti
v posledních letech mimořádně rozrůstá i Centrální fond
muzejní knihovny. Mezi tematické akcenty patří sbírání
produkce moravských nakladatelských a tiskařských
domů (namátkou: staroříšské Dobré dílo, olomoucký
Promberger, vyškovský Obzina, brněnské Moravské
kolo nebo A. Píša, novojičinský Kryl a Scotti apod.);
z poválečné produkce je to zejména nakladatelství Blok
a z poslední doby zvláště velkorysý dar – veškerá pro-
dukce nakladatelství Doplněk. Mezi mimořádně zastou-
pené moravské autory v KMB patří J. Mahen, P. Bezruč,
F. Halas. Zvláštní skupinu mezi sbírkami tvoří exilová
literatura a na Moravě vznikající samizdat (monografie
i periodika); mimořádný akviziční zájem se pak obrací
i směrem k zaniklým moravským literárním a společen-
ským periodikům (různé fáze časopisecké značky Host,
dále Index, Salon, Červený květ aj.). Více informací zís-
káte na www.muzeumbrennska.cz

Jiří David

j.david@muzeumbrennska.cz

Fondy rajhradského benediktinského kláštera dostupné na jedno kliknutí

S koncem roku 2015 skončí projekt Benediktinský klášter Rajhrad jako kulturní fenomén, jehož hlavním řešitelem je Moravská zemská knihovna v Brně a spoluřešiteli Filozofická a Lékařská fakulta Masarykovy univerzity a Fakulta životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Jak už název napovídá, byl v centru pozornosti celého řešitelského týmu rajhradský benediktinský klášter a jeho kulturní dědictví, zejména rozsáhlé sbírky.

Před pracovníky projektu jsou poslední měsíce, během kterých je třeba dokončit všechny prezentace, plánované knihy a další výstupy, to hlavní – rajhradský knihovní, grafický a archivní fond – jsou však přístupné již nyní. Jednotlivé položky lze najít v katalogu Moravské zemské knihovny (<https://vufind.mzk.cz>) při zadání vyhledávání v katalogu „Knihovna benediktinů v Rajhradě“. Již v tomto okamžiku je zde dostupný knihovní fond z tzv. Historického sálu, celá grafická sbírka (torzo původně velmi rozsáhlé grafické sbírky, která byla součástí rajhradského klášterního muzea) a část archivního fondu, uloženého dnes v Moravském zemském archivu v Brně. V záznamech se nacházejí též odkazy k digitalizovaným obrazům jednotlivých položek. V případě knih se po rozkliknutí objeví titulní list, případně přílohy, u grafik pak jejich digitalizovaný

obraz. V případě archivního fondu vás odkaz přepne do digitální knihovny Kramerius, kde je možné on-line procházet celým zpracovaným fondem.

Přestože jsou dnes rajhradské sbírky zpět v majetku rajhradských benediktinů, jsou fyzicky umístěny v několika institucích. Jejich nové zpracování v rámci projektu je však umožnilo virtuálně spojit a nabídnout tak zájemcům přístup z jednoho místa.

Snaha po zpřístupnění rajhradských sbírek, informací a materiálů k rajhradskému klášteru vedla též ke zřízení stránky www.rajhradskyklaster.cz, ze které je nejen přístup do již zmiňovaného katalogu, a to vždy u každé popisované části fondu, ale také informace o všech dostupných databázích, ve kterých je např. rajhradský archivní fond představován. Web slouží také jako rozcestník pro vstup do specializovaných map rajhradského areálu a panství, k informacím o dějinách kláštera a jeho významných osobnostech, včetně výstav, které se touto problematikou pod hlavičkou projektu konaly. V neposlední řadě je z něj rovněž možné „vstoupit“ do virtuální prohlídky klášterních prostor, zejména těch dosud veřejnosti běžně nepřístupných.

Benediktinský klášter v Rajhradě a jeho kulturní dědictví je tak prezentován široké veřejnosti takřka na jedno kliknutí.

Jindra Pavellová

Jindra.Pavellova@mzk.cz

Výsledky práce stovek dobrovolníků zapojených do projektu Staré mapy opět nalézají nové uplatnění

Koncem července byla spuštěna nová verze světového portálu OldMapsOnline.org, který slouží k prostorovému vyhledávání v digitalizovaných mapách a plánech. Zároveň byla představena mobilní aplikace, která umožní na přístrojích vybavených GPS zobrazit aktuální polohu na podkladě staré mapy. Ve vyhledávači OldMapsOnline jsou soustředěny mimo jiných také mapy zpracované prostřednictvím serveru Staré mapy. I menší sbírky českých paměťových institucí se jeho prostřednictvím dostávají k uživatelům z celého světa.

Projekt OldMapsOnline, u jehož počátků stála i Moravská zemská knihovna v Brně, dnes soustřeďuje na jednom místě více než 400 tisíc digitalizovaných map z předních světových sbírek. Zapojeny jsou například Britská knihovna, Národní knihovna Skotska, sbírka Davida Rumseyho, Harvardská knihovna, Nizozemský národní archiv, Mapová sbírka Univerzity Karlovy, mapová sbírka Geografického ústavu Masarykovy univerzity nebo Moravská zemská knihovna v Brně.

Pro práci s vyhledávačem OldMapsOnline nemusíte znát ani jméno autora, ani název mapy. Stačí označit oblast a případně vymezit na časové ose období, ve kterém byla mapa vydána. Vyhledávač poté nabídne

seznam map, které nejlépe odpovídají zadanému dotazu. Služba je nově dostupná i prostřednictvím mobilní aplikace, která je volně ke stažení na adrese <http://www.oldmapsonline.org/mobile/>.

Umožní nejen vyhledávání, ale díky provedené georeferenci také určení polohy uživatele na prohlížené mapě. Je možné si tak svoji současnou polohu promítnout do plánu města z konce 19. století a procházet se důvěrně známými ulicemi, jejichž názvy se však od dnešních výrazně liší. Stejně tak může přinést nové poznání výlet do blízkého okolí, který díky pohledu do starých mapových pokladů odhalí zbytky dávno zmizelých krajinných prvků. Nová aplikace má potenciál oslovit kromě milovníků starých map i nové okruhy zájemců.

Původní skeptické hlasy, které považovaly hromadné georeferencování map za zbytečné vynakládání velkého množství práce s dopadem na velmi omezený okruh zájemců, se dnes jeví jako mylné. Rychle se rozvíjející prostředí mobilních aplikací velmi rychle vstřebává tato podrobnější metadata a přetváří je do nástrojů, které naopak k mapovým sbírkám paměťových institucí přitahují celé nové skupiny zájemců o jejich využití.

Staré mapy.cz

Na serveru Staré mapy (www.staremapy.cz) spojily své síly české pamětové instituce usilující o zvýšení úrovně zpřístupnění digitalizovaných mapových sbírek se stovkami dobrovolníků, jejichž úkolem bylo umístit tyto mapy správně na mapu světa. Staré mapy jsou vytvářeny a koordinovány Moravskou zemskou knihovnou v Brně ve spolupráci s partnery v rámci projektu TEMAP.

TEMAP

TEMAP (Technologie pro zpřístupnění mapových sbírek ČR, www.temap.cz) je projekt Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI – identifikační kód DF11P010VV003. Probíhá od března roku 2011 do konce roku 2015, spolupracují na něm Moravská zemská knihovna v Brně, Univerzita Karlova a Masarykova univerzita a jeho uskutečnění je možné díky podpoře Ministerstva kultury ČR.

Jiří Dufka

Jiri.Dufka@mzk.cz

knihovnické osobnosti JMK

Když se plní knihovnické sny: knihovnice Jitka Neveselá a její knihovna

Paní Jitka Neveselá z Obecní knihovny v Mokré-Horákově je zejména mezi knihovníky na jižní Moravě již dlouhou dobu známou osobností. Sama o sobě tvrdí, že není ničím výjimečná, ani o zásluhách nechce moc slyšet. Dělá jen „běžnou práci“, kterou vykonává přece každý. Jak vzápětí dodává, svoji práci má ráda a tak není divu, že jí zasvětila nejen svůj takřka celý profesní život.

O tom, jaká ta práce byla, by nejlépe mohla vyprávět obecní knihovna, která za dobu působení paní Jitky prošla neuvěřitelně radikální až revoluční proměnou. Její současná podoba, škála nabízených služeb, obliba nejen mezi obyvateli Mokré-Horákova, ale i širšího okolí, je však výsledkem právě té mnohale-té a usilovné „běžné práce“. O nadstandardní úrovni knihovny vypovídají nejvíce ocenění, které knihovna v minulosti získala:

- Diplom za vzorné vedení Obecní knihovny v krajském kole soutěže Vesnice roku Jihomoravského kraje (2008),
- Zvláštní ocenění a diplom při příležitosti vyhlášení Knihovny roku (2008),
- Čestné uznání v celostátní soutěži Kamarádka knihovna (2009).

Současně s těmito oceněními byla paní Neveselá zařazena mezi elitu knihovnických osobností do Slovníku českých knihovníků. Trvalý zájem o knihovnické dění, o další rozvoj oboru a podporu knihovnické komunity dosvědčuje její dlouholeté členství ve Svazu knihovníků a informačních pracovníků Velká Morava.

Mezi její oblíbené aktivity patří cestování, turistika, zahradničení a ruční práce.

Být srdcem knihovník

Ne každý knihovník vstupuje do začátku svého profesního života s jasnou vizí práce v knihovně. Paní Jitka začala svoji profesi coby spojová manipulantka na Okresní správě spoju Brno-venkov, posléze pracovala ve Šmeralových závodech a v cementárně v Mokrém jako sekretářka, fakturantka a účetní. Ke knihovnické práci se dostala v roce 1981, kdy začala pracovat jako knihovnice na pobočce Obecní knihovny Mokrá-Horákov v Horákově. V roce 1995 došlo ke zrušení pobočky, knihovní fond byl převeden do knihovny v Mokrém, kam se za svými knhami paní Jitka přestěhovala.

Od roku 2003 působila ve funkci vedoucí Obecní knihovny, v dalším roce absolvovala v Moravské zemské knihovně rekvalifikační knihovnický kurz. V roce 2005 byla jejím přičiněním zavedena v knihovně automatizace a veřejný internet. Na svoje knihovnické začátky dnes vzpomíná s úsměvem:

„Když jsem vyhrála výběrové řízení na knihovnici, těšila jsem se, že si konečně budu moct v pracovní době číst a ještě za to budu placená. Opak je pravdou, nejvíce toho přečtu v noci. V bývalých zaměstnáních můj stůl poznali

podle knihy, kterou jsem měla na něm položenou a čekala na polední přestávku, kdy si budu moci přečíst pár řádků. A také konečně se stala práce mým koníčkem. Bývalé profese byly jen zaměstnáním, knihovna je radost.“

Nová knihovna v Mokrém

Obecní knihovna v Mokrém se nacházela na sídlišti v objektu, který sloužil původně pro stavební dělníky. Ti zde v 60. a 70. letech pracovali na stavbě sídliště. Budova se postupem času nacházela ve velmi špatném technickém stavu, takže případná přestavba nebyla již možná. Současně z důvodu potřeby řešit situaci již nevyužívané sídlištní uhelné kotelny, jejíž likvidace by byla náročná i po finanční stránce, rozhodlo tehdejší zastupitelstvo o její rekonstrukci do podoby moderní mediатеky. Specifickým požadavkem při rekonstrukci kotelny bylo zachování komínu. Ze své původní výšky byl snížen o pět metrů, později na něj byly umístěny hodiny. Knihovna v nových prostorách byla slavnostně otevřena 12. září 2006.

Mimořádně zdařilou rekonstrukci prostor potvrdil i architekt stavby, ing. arch. Petr Hovořák:

„Od moderní architektury většinou očekáváme impozantní zářící novostavby, zatímco využití chátrajících a esteticky bezcenných budov je vnímáno jako úkol spíše

podřadný. Přestavba objektu uhelné kotelny v Mokrém je v tomto směru příkladem bezesporu výjimečným.”¹

Hned s otevřením knihovny, jejíž největší změnou bylo kromě moderních interiérů výrazné rozšíření prostor, byla snaha podpořit kulturně výchovnou činnost a získat pro knihovnu nové návštěvníky. Z původních 80 m² získala knihovna přestěhováním 204 m², od roku 2010 došlo k dalšímu navýšení plochy na současných 260 m², čímž knihovna mnohonásobně překračuje požadavek standardu veřejných knihovnických a informačních služeb, který s ohledem na velikost obce stanoví rozlohu 164,58 m². Počátkem roku 2007 přijala pozvání k prohlídce a k besedě nad svými knihami brněnská spisovatelka Simona Monyová a pan Viktor Sibílev, generální konzul Ruské federace. Knihovna se zapojila do pořádání Nocí s Andersenem. V prvním roce konání připravila pro děti ukázky historického šermu a ve spolupráci s paní Ljubov Vondrouškovou, básničkou, která již řadu let žije v Mokrém, ukázky ruského kroje, jídla i zvyků.

V prostorách mediátéky se kromě knihovny nachází od roku 2008 víceúčelový sál, který je využíván pro svatby, vítání občánků, slavnostní setkání a také pořádání pravidelných bohoslužeb. Právě prostory jsou tím, co utváří kromě osobnosti knihovníka knihovnu. V případě knihovny v Mokrém se sešla vzácná symbióza obou, což přineslo a přináší nejen zvýšenou návštěvnost z řad obyvatel Mokrém Horákova a blízkého okolí, ale knihovna se stala vítaným a atraktivním místem pro autory a umělce, kteří rádi přijímali pozvání do nových a moderních prostor.

Záhy po přestěhování navázala knihovna spolupráci s klubem seniorů v Mokrém i v Horákově, aktivně se podílela na organizaci zájezdů a na vítání nových občánků a postupně se stala přirozeným kulturním a informačním centrem obce. K pravidelným aktivitám začaly také patřit dopolední setkávání maminek a dětí předškolního věku.

Hlavní důraz klade paní Jitka na podporu čtenářství, díky kterému se daří rozvíjet práci především s dětmi a mládeží. V roce 2008 vystoupila paní Jitka Neveselá s prezentací knihovny na koordinační poradě profesionálních knihoven v Moravské zemské knihovně, které uvedla mottem: „Knihovny spolu nesoúpeří, ale pomáhají si”.

Zasloužilým počinem knihovny byla výstava panenek v historických kostýmech, která po několik dalších let putovala po knihovnách okresu Brno-venkov.

Spolupráce se školami a knihovnický kroužek

Pravidelně navštěvují knihovnu celé třídy ze základní i mateřské školy. Každé pondělí se již několik let schází děti z knihovnického kroužku, ve kterém se seznamují s knihami nejen z pozice čtenářů, ale učí se hravou formou základům knihovnické techniky, a péči o knihy.

S velkou oblibou navštěvují knihovnu děti z mateřských škol ze sousedních obcí. Paní Jitka má dar připravit pro děti vždy nějaké poutavé a humorné vyprávění. Příjemné zážitky ze setkání s paní knihovnicí spolu s návštěvou moderních a útulných prostor nezůstávají u dětí bez odezvy. Často se do knihovny vracejí v doprovodu svých rodičů, kteří se tak stávají novými čtenáři. Již posedmé se také letos knihovna zapojila do projektu Knižka pro prvňáčka. Pro celkem 49 dětí byly v období od prosince 2014 do května 2015 připraveny aktivity vedoucí k rozvoji zájmu o četbu, společná čtení, besedy s tvůrci knih, výstavy.

V letošním roce si paní Jitka Neveselá připomíná kromě životního i pracovní výročí spojené s působením v knihovně v Mokrém. Největším oceněním pro každého knihovníka jsou spokojení čtenáři, kteří se do knihovny rádi vracejí. A přestože se knihovna nachází na okraji sídliště, najdou si do ní rádi cestu čtenáři všech věkových kategorií. Obyvatelé Mokrém-Horákova měli štěstí na znamenitou knihovnici, která kromě let usilovné práce dala knihovně to nejcennější, svoje srdce. Neobyčejná knihovna v Mokrém-Horákově je toho každodenním svědectvím.

Zdroje:

Osobní sdělení.

Slovník českých knihovníků. http://aleph.nkp.cz/F/?V8942CTCTKFSNP25F08B4XH2FYC1EM.YF54HMB41PLSCMD6GYX-33687?func=find-acc&acc_sequence=000002209

Kronika obce. Rok 2006 a 2007.

Monika Kratochvilová
Monika.Kratochvilova@mzk.cz

¹ <http://www.archiweb.cz/buildings.php?action=show&id=1171>

Říjen: Martin Reiner

V měsíci říjnu se pravidelní návštěvníci cyklu Oči Brna budou moci setkat s osobností, jejíž jméno se v poslední době velmi často objevuje v médiích, především ve spojitosti s posledním románem *Básník / román o Ivanu Blatném* (2014), jež byl oceněn např. Cenou Josefa Škvoreckého nebo Magnesii Literou. Básník, spisovatel, nakladatel a organizátor kulturního života **Martin Reiner** (1. 8. 1964 v Brně) odmaturoval v roce 1982 na Vojenském gymnáziu Jana Žižky z Trocnova v Moravské Třebové. Po vyloučení ze studia na Vojenské vysoké škole pozemního vojska ve Vyškově nastoupil v roce 1984 jako voják z povolání k litoměřickému ženijnímu praporu. V roce 1985 se po neshodách vrátil do Brna a postupně vystřídal řadu zaměstnání (referent v taneční škole, prodavač v antikvariátu, doručovatel tisku, inspicient v operetním souboru brněnského Státního divadla).

Po sametové revoluci se stal redaktorem revue Proglas, spolupracoval s brněnským televizním a rozhlasovým studiem, v roce 1991 byl tiskovým mluvčím na Ministerstvu kultury ČR v Praze. Následně pak šéfredaktorem brněnského vydavatelství Lidová demokracie-Petrov, jehož byl v letech 1993–2005 (pod názvem Petrov) majitelem. Od roku 2006 pak vlastní nakladatelství Druhé město. Z jeho dalších děl můžeme jmenovat např. *Relata refero* (1991), *Decimy* (1996), *Lázně* (1998), *Pohled z kavárny v Bath* (2007), *Lucka, Maceška a já* (2009), *Hubená stehna Twiggy* (2010). Příznivci jeho poezie se mohou v letošním roce těšit na připravovanou sbírku *Nové decimy*.

Připravované akce:

1.–29. 10. 2015

Martin Reiner

Výstava přibližující osobnost a dílo brněnského básníka, spisovatele a nakladatele Martina Reinera.
foyer

Slavnostní zahájení výstavy Martin Reiner

Vernisáž výstavy proběhne ve čtvrtek 1. 10. 2015 v 17 hod. za účasti spisovatele.
konferenční sál

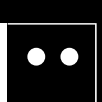
Autorské čtení Martina Reinera

Setkání s básníkem a spisovatelem Martinem Reinem – čtvrtek 19. 10. 2015 v 18 hod.
konferenční sál

Další akce sledujte na www.mzk.cz

Romana Macháčková

Romana.machackova@mzk.cz

Listopad: Miloslav Ištvan

„Nemyslím ovšem, že by umění mělo napodobovat skutečnost. Mělo by mít naopak funkci přetvářečí“.

Miloslav Ištvan

Hudební skladatel, pedagog a teoretik Miloslav Ištvan se narodil 2. 9. 1928 v Olomouci. Dětství prožil v Bystřici nad Pernštejnem. Od první třídy hrál na housle, později na klavír. Studoval na gymnáziu v Praze, Novém Městě na Moravě a Brně. V letech 1947–48 navštěvoval abiturientský kurz hudební teorie a historie na Konzervatoři v Brně. Roku 1948 nastoupil na JAMU do třídy Jaroslava Kvapila. Inspiroval se hudbou Bély Bartóka, Leoše Janáčka a Sergeje Prokofjeva. Po ukončení studia zůstal na JAMU nejprve jako odborný asistent, od roku 1965 jako docent. Podněty čerpal v moravské lidové písni (tvorba L. Janáčka) a byl zaujat kompoziční technikou Bély Bartóka. V 50. letech tvořil především pro Soubor Julia Fučíka a Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů. Na konci 50. let, obohacen technikami „Nové hudby“, začal s výzkumem vlastních kompozičních metod. V roce 1963 vznikla první česká kompoziční skupina A, jíž se stal členem. Cílem skupiny bylo provozovat zajímavé hudební projekty a týmové kompozice. Od poloviny 60. let věnoval pozornost rytmu vycházejícímu z africké rytmiky s častým použitím bicích nástrojů, např. cyklus *Ritmi ed antiritmi* (1966). Principy melodicko-rytmického kontrastu se odráží také ve skladbách ze 70. let. V díle *Zaklínání času* (1967) používá techniky koláže a montáže. Poslední skladatelské období vyznívá již ve zcela osobitém skladatelském rukopisu, např. *Makrosvěty pro bicí nástroje* (1990). K vrcholným dílům Ištvanovy tvorby se řadí oratorium *Já, Jákob* (1968), *Hry* (1977), *Tempus irae* (1983), *Vokální symfonie* (1986) a další. Z teoretických prací hudební odborníky zaujme především *Metoda montáže izolovaných prvků v hudbě*, která vyšla v roce 1973. Miloslav Ištvan, skladatel překračující hranice evropské hudby, zemřel 26. ledna 1990 v Brně.

Připravované akce:

Miloslav Ištvan – skladatel

překračující hranice evropské hudby
Výstava věnovaná životu a dílu hudebního skladatele Miloslava Ištvana.

2.–28. listopadu 2015
výstavní místnost (přízemí)

Slavnostní vernisáž výstavy s uvedením knihy Radomíra Ištvana
Hudební skladatel Miloslav Ištvan (život a dílo, vzpomínky a fakta) za hudebního doprovodu Miloslav Ištvan Quartett.

3. listopadu 2015 (přízemí)

Vnější a vnitřní svět, život a tvůrčí východiska skladatele

Přednáška MgA. Radomíra Ištvana o životě a díle jeho otce, hudebního skladatele Miloslava Ištvana s hudebními ukázkami.

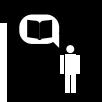
10. listopadu 2015 v 17,30 hod.
malý sál (6. patro)

Individuální poslech zvukových nahrávek z díla hudebního skladatele Miloslava Ištvana
Nahrávky z rodinného archivu a fondu Hudební knihovny MZK.

2.–28. listopadu 2015 (po dobu konání výstavy)
výstavní místnost (přízemí)

Štěpánka Studeníková

Stepanka.Studenikova@mzk.cz

Znalostní pracovník v informační společnosti

Rankov, Pavol. Znalostní pracovník v informační společnosti. 1. vyd. V Opavě: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav informatiky, 2014. 152 s. ISBN 978-80-7510-123-5.

Znalostní ekonomika by nebyla možná bez vyspělých digitálních technologií, které jsou přítomné v každé fázi ekonomických procesů. Komunikační technologie usnadňují a bezprecedentně urychlují komunikaci uvnitř firem, mezi firmami, se zákazníky, se státní správou. Informační systémy zpřehledňují a urychlují vnitrofiremní procesy. Znalostní a expertní systémy, dolování a zpracování velkých objemů dat umožňují vyhodnocování chování trhů, což je v době boje s konkurencí pro firmy zásadní. V tomto smyslu hovoříme o znalostním a informačním

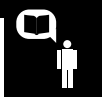
sektoru v rámci znalostní ekonomiky. Tato odvětví se neobejdou bez znalostních pracovníků. Co si pod tímto pojmem znalostní pracovník autor představuje? Znalostní pracovníci jsou kvalifikovaní experti, kteří využívají svoje specializované poznatky, zkušenosti a schopnosti k produkci výrobků nebo služeb s přidanou hodnotou. Znalostní pracovníci jsou manažeři. Mají vysokou autonomii při výkonu práce. Východiskem pro vznik ekonomických inovací jsou znalosti vznikající v aplikovaném výzkumu. Intelaktuální kapitál znalostních pracovníků je komplementární s technologií. Univerzitní vzdělávání je pro znalostního pracovníka nezbytná podmínka vstupu do praxe, mělo by mu ukazovat univerzální kontexty oboru, jejich souvislosti a komplexnost. Znalostní pracovník potřebuje i specializované bezprostředně

aplikovatelné vzdělávání poskytované nejružnějšími typy institucí. Nejdůležitějším agentem, který přináší nové poznatky znalostnímu pracovníkovi, je však on sám v procesu vzdělávání. Nepřetržitě se učí nejen znalostní pracovník, ale i znalostní organizace – pozorováním, analýzami, experimentováním. Poučení se ze zkušeností vede ke generování nových konceptů, které lze aplikovat při vytváření inovací. Předkládaná monografie je jedním z výstupů grantu KEGA č. 133UK-4/2013 MIKS – Mediální a informační kompetence pro znalostní společnost. Mimo řečeného se v monografii dočtete o multitaskingu, gamifikaci a o skutečnosti, že vzdělání je dobrou investicí. O komunikačních kompetencích znalostních pracovníků a celkově o jejich významu v prostředí učící se organizace. Autor nabízí zajímavou sondu do prostředí informační – zna-

lostní společnosti a předkládaná monografie vyplnila mezeru na knižním trhu v uvedené problematice. Doporučujeme k přečtení nejen knihovníkům, ale všem zájemcům o uváděné téma.

Doc. PhDr. Pavol Rankov, Ph.D. vede Katedru knižniční a informační vedy na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. Je autorem umělecké prózy *S odstupom času*, kterou debutoval na slovenském knižním trhu a za kterou v roce 1995 získal cenu Ivana Kraska (Debut roka), v roce 1997 byl oceněn mezinárodní literární cenou Jeana Monnetta. Píše řadu povídek do časopisů *Dotyky*, *Infoknihy*, *Rak*, *Kultúrny život*, *Nové slovo*, *Romboid*, *Slovenské pohľady*, *Tvorba T...* Byly publikované i v Čechách v literárním časopise *Host*, dále v Polsku (časopis *Studio*)

a v maďarském časopise *Kalligram*, který vychází na Slovensku. V roce 2001 vydal další knihu *My a oni/ Oni a my* a v roce 2004 knihu *V tesnej blízkosti*.

V roce 2002 vydal monografii ze svého oboru pod názvem *Masová komunikácia, masmédiá a informačná spoločnosť* a v roce 2006 monografii *Informačná spoločnosť – perspektívy, paradoxy, problémy*. Pavel Rankov patří k nejvýznamnějším současným spisovatelům mladší střední generace. Je dramaturgem vícero televizních dokumentů a publicistického cyklu *Umění 05, 06*. Žije a tvoří v Bratislavě. **Ocenění:** 1995 cena Ivana Kraska, 1997 cena Jeana Monneta, 2001 cena denníka *SME* v literární soutěži *Poviedka 2001*.

Libuše Foberová

libuse.foberova@centrum.cz

S knihou po škole

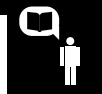
POLÁKOVÁ, Irena, Eva BĚLINOVÁ a Alžběta INGROVÁ. *S knihou po škole: školní čtenářské kluby*. Vyd. 1. V Praze: Nová škola, 2014, 199 s. ISBN 978-80-905807-0-1.

Jedná se o obsáhlý metodický materiál, ve kterém jsou zahrnuty zkušenosti z tříletého projektu Nové školy, oceněného cenou Eduína za inovaci ve školství. Publikace Vám odpoví na základní otázky, například: jak podpořit čtenářskou gramotnost u dětí? Jak a proč založit čtenářský klub? Co to vlastně je?

Kniha popisuje projekt, který si kládí za cíl přivést ke knihám děti z mateřských škol a 1. stupně základních škol. Konkrétně se projektový tým zaměřil na takové děti, které mají cestu ke knihám ztíženou – špatným sociálním zázemím, absencí čtenářských vzorů v rodině, případně specifickými poruchami

učení. V průběhu trvání projektu se prokázalo, že příčin, proč se z potenciálních dětských čtenářů skuteční

čtenáři nestanou, je celá řada. Cílové skupiny projektu (a současně celé knihy) jsou dvě:

1. děti – nečtenáři
2. učitelé a knihovníci

Proto je publikace „S knihou po škole“ tvořena dvěma částmi. V části **Metodika školních čtenářských klubů** se dozvíte, co tvoří náplň klubové práce, co je třeba udělat, když chcete založit klub ve škole či v knihovně. Také jaké postupy používat, aby děti začalo čtení bavit. Dočíst se můžete také případ čtenářského klubu ve velmi malé vesnici s velmi malou školou. Část druhá, **Učíme se společně**, chronologicky popisuje vývoj projektu.

Knihy může být praktickým průvodcem knihovníkům v celé záležitosti – ve fázi příprav, přehledně líčí kroky k založení čtenářského klubu. Najdete v ní také

praktické informace, jak a či podporu je nutné zejména získat (školy, obce). Dále obsahuje informace ohledně prostoru a vybavení čtenářských klubů, stejně tak, jak přistupovat k náboru dětí a jaké knihy do klubu vybírat. Příjemným zpestřením jsou případové studie jednotlivých dětí. Metodika je zpracována přehledně a návodně, dozvíte se o existenci tří pilířů školních čtenářských klubů, co chceme děti naučit aj. V závěru metodické části publikace informuje o projektu „Vezmi vaše do klubu“ – o spolupráci s rodinami klubových dětí.

Knihy je k dispozici také v elektronické podobě, ve formátu pdf ke stažení zde:

http://ctenarskekluby.cz/wp-content/uploads/2014/06/sknihouposkole_final.pdf.

Adéla Dilhofová

Adela.Dilhofova@mzk.cz

zahraniční knihovny

Výhody a nevýhody integrácie slovenských školských knižníc s verejnými knižnicami

Integrácia školských knižníc a verejných knižníc sa na Slovensku uskutočňuje v zmysle dvoch metodických usmernení. Prvým metodickým usmernením, ktoré vydalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v roku 2004, sa riadili obce, ktoré zlúčili školskú knižnicu s obecnou knižnicou. To znamená, že celý majetok školskej knižnice spolu s jej knižničným fondom začlenili do obecnej knižnice. Druhým metodickým usmernením, ktoré vypracovalo metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice v roku 2009, sa

zase riadili tie obce, ktoré zlúčili školskú knižnicu spolu s obecnou knižnicou do jednej integrovanej školskej knižnice. Povinnosťou takejto školskej knižnice bolo potom vykonávať aj funkciu obecnej knižnice.

Na základe štátneho štatistického zberu údajov o školských knižniciach bolo zistené, že k 31. 12. 2014 z celkového počtu 1 633 školských knižníc, ktoré boli zriadené v súlade s platnou legislatívou, bolo len 17 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami.

Dotazníkový prieskum a riadený rozhovor

Na základe stručného dotazníkového prieskumu, do ktorého sa zapojilo 16 školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami (jedna školská knižnica bola zrušená k 31. 3. 2015), a riadeného rozhovoru so zriaďovateľmi a so školskými knihovníkmi z uvedených školských integrovaných knižníc, bolo zistených viacero zaujímavých pozitívnych či negatívnych skutočností. Napríklad výsledkom prvej otázky, ktorej cieľom bolo získať prehľad o celkovom počte výpožičných hodín v týždni, počas ktorých školská knižnica integrovaná s verejnou knižnicou poskytuje knižnično-informačné služby svojim používateľom – žiakom, pedagogickým a odborným zamestnancom, nepedagogickým zamestnancom a ostatným členom miestnej komunity, bolo zistenie, že až 13 školských knižníc malo stanovený priemerný až minimálny počet výpožičných hodín (od 18 hodín až po 2 hodiny). A z ostatných 3 školských knižníc ani jedna neposkytovala výpožičné služby do 18. hodiny, pričom v jednom prípade sa jednalo o školskú knižnicu, ktorá

bola integrovaná s mestskou knižnicou. Približne jedna polovica z uvedených školských knižníc mala aj zvlášť vyčlenené výpožičné hodiny pre širšiu verejnosť.

V odpovediach na druhú otázku, ktorej cieľom bolo zistiť, ako sa uvedená integrácia prejavila v poskytovaní kvalitnejších a úplnejších knižnično-informačných služieb všetkým používateľom a na zvýšení úrovne prevádzky a činnosti školskej knižnice integrovanej s verejnou knižnicou, uvádzali školskí knihovníci najmä:

- možnosť širšieho výberu literatúry a rôznych žánrov pre žiakov a pedagógov školy,
- zvýšený záujem žiakov o vypožičiavanie kníh,
- možnosť nákupu nových titulov z finančných prostriedkov od školy, obce alebo mesta,
- možnosť zapojiť do aktivít aj obyvateľov obce a mesta.

Pri podrobnejšom preskúmaní štatistických údajoch, ktoré školské knižnice integrované s verejnými knižnicami uviedli vo svojich štatistických výkazoch za rok 2014, bolo zistené, že skutočne došlo k poskytovaniu

Živá knižná reťaz (Foto: Základná škola s materskou školou, Župkov)

kvalitnejších a úplnejších knižnično-informačných služieb v niektorých školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami a že sa takisto zvýšila úroveň ich prevádzky a činnosti. Dôkazom toho bol napríklad oveľa vyšší celkový počet evidovaných knižničných jednotiek, ročný prírastok knižničných jednotiek, počet výpožičiek či finančných prostriedkov v porovnaní s celoslovenským priemerom.

Zapojenie obyvateľov obce do knižničných aktivít môžeme ilustrovať na podujatí, ktoré zorganizovala Školská knižnica v Základnej škole s materskou školou v Župkove pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc 27. 10. 2014. Svoje podujatie realizovala formou zážitkových aktivít práce s knihou v spolupráci s čitateľmi Klakovskej doliny rôzneho veku. V prvej časti podujatia napríklad jednotliví žiaci rozprávali svojim spolužiakom, čím ich kniha zaujala a na pripravené háčky farebného papiera v tvare otvorenej knihy vypisovali všetko, čo ich v knihe oslovilo. Následne umiestnili reťaz zo svojich čitateľských výpiskov a ilustrácií na školský plot. Doobeda v šiestich obciach Klakovskej doliny jeden až dvaja žiaci čítali v obecných rozhlasoch úryvky z obľúbených kníh. V čase obeda pedagógovia, žiaci i niektorí obyvatelia obcí Píla, Horné Hámre, Župkov, Hrabčov, Ostrý Grúň a Klak spolu so svojimi obľúbenými knihami vytvorili živú knižnú reťaz v tvare otvorenej knihy ako symbolu spoločenstva, ktoré hľadá múdrosť v knihách.

Je potrebné však dodať, že aj v rámci skúmanej vzorky boli zistené značné rozdiely vo vykázaných štatistických ukazovateľoch. Napríklad v celkovom počte evidovaných knižničných jednotiek (najmenší počet bol 796 a najväčší počet 15 423), v počte registrovaných používateľov (najmenší počet bol 39 a najväčší počet 527), v počte výpožičiek (najmenší počet bol 36 a najväčší počet 6 233), v počte zorganizovaných vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí (najmenší počet boli 3 podujatia, pritom jedna školská knižnica nezorganizovala žiadne podujatie, najväčší počet bol 40).

Na štvrtú otázku, ktorej cieľom bolo zistiť, ako sa uvedená integrácia negatívne prejavila v poskytovaní kvalitnejších a úplnejších knižnično-informačných služieb všetkým používateľom a na prevádzke a činnosti integrovanej školskej knižnice s verejnou knižnicou, odpovedali školskí knihovníci takto:

- zastaraný knižničný fond,
- chýbajúce finančné prostriedky na financovanie prevádzky školskej knižnice, na nákup knižničného fondu a na mzdové prostriedky pre školského knihovníka,
- vstup dospelých čitateľov do školských priestorov,
- chýbajúci bezbariérový prístup.

Opäť je potrebné povedať, že uvedené negatívne skutočnosti sú výsledkom toho, že, po prvé, niektorí starostovia obcí ako zriaďovatelia obecných knižníc pred zlúčením ich obecnej knižnice so školskou knižnicou údajne nenariadili mimoriadnu revíziu, v dôsledku čoho sa do knižničného fondu zaradili aj zbytočné multiplikáty či obsahovo zastarané knihy. Po druhé, opäť niektorí starostovia obcí ponechali čiastočne alebo úplne financovanie školskej knižnice na riaditeľoch škôl. Samotný riaditeľ sa potom musel sám „trápiť“ s financovaním činnosti takejto školskej knižnice a s výberom vhodného pedagogického zamestnanca na funkciu školského knihovníka. V dôsledku takejto skutočnosti napríklad 5 školských knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na svoju činnosť, 6 školských knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu a až 10 školských knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na mzdy školských knihovníkov. V 14 školských knižniciach dokonca vykonávali funkciu školského knihovníka prevažne učitelia slovenského jazyka a literatúry, ktorí nemali špeciálne upravený pracovný úväzok. Prácu v školskej knižnici vykonávali ako mimoškolskú činnosť. Po tretie, tým, že tieto školské knižnice sú poväčšine umiestňované na poschodiach škôl, tak

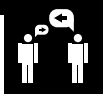
chýba im nielen bezbariérový prístup, ale umožňujú bezproblémový vstup dospelých čitateľov do školských priestorov. Pritom pohyb cudzích ľudí v priestoroch školy môže vždy predstavovať riziko. Napríklad žiaci môžu byť zbytočne vystavený šíreniu legálnych a nelegálnych drog, distribúcii omamných psychotropických látok, styku s bezdomovcami či asociálmi, ktorých cieľom nie je istota ďalšie vzdelávanie a ani saturácia kultúrnych potrieb.

Záver

Na základe získaných a spracovaných štatistických údajov a informácií zo školských knižníc integrovaných s verejnými knižnicami sa nám podarilo získať určitý obraz o výhodách a nevýhodách ich integrácie. A preto môžeme s istotou povedať, že výhody uvedenej integrácie prevládali nad nevýhodami len v tých školských knižniciach, ktoré mali dostatok finančných prostriedkov na svoju činnosť, na nákup knižničného fondu, na mzdové ohodnotenie školského knihovníka a ktoré mali stanovený dostatočný počet výpožičných hodín pre poskytovanie knižnično-informačných služieb. Ich finančné zabezpečenie sa prejavilo nielen vo vysokých kvantitatívnych ukazovateľoch, ale aj v kvalitatívnych ukazovateľoch, ktoré potvrdzovali ich „živost“. Ostatné školské knižnice integrované s verejnými knižnicami ďaleko zaostali za ich výsledkami. Z uvedeného nám vyplýva poučenie, že pri úmysle zlúčiť školskú knižnicu s obecnou

knižnicou je potrebné najskôr zabezpečiť v škole pre ňu vhodné priestory, ktoré by boli primerané veľkosti jej knižničného fondu, rozsahu poskytovaných služieb a ktoré by nenarúšali prevádzku školy. Ďalej nariadiť mimoriadnu revíziu a obsahovú previerku knižničného fondu v obecnej knižnici, aby do integrovanej školskej knižnice prešiel len „živý knižničný fond“. Pamätať na stále financovanie celej činnosti školskej knižnice, vrátane aj jej materiálneho a technického vybavenia a mzdového ohodnotenia školského knihovníka. Vybrať vhodnú osobu na vykonávanie funkcie školského knihovníka. Stanoviť dostatočný počet výpožičných hodín pre poskytovanie knižnično-informačných služieb, najvhodnejšie zvlášť pre školskú komunitu (napr. na realizovanie vyučovacích hodín v priestoroch školskej knižnice) a zvlášť pre ostatných členov miestnej komunity. Ak sa na začiatku integrácie nenastavia vhodné podmienky a neurčia sa povinnosti obce a školy, tak sa stane takáto školská knižnica integrovaná s verejnou knižnicou „bremenom“ pre riaditeľa školy a tak trochu „nočnou morou“ pre školského knihovníka. A ešte dôležitá dopĺňajúca informácia. Dotazníkový prieskum v 16 školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami i riadené rozhovory s riaditeľmi a školskými knihovníkmi z uvedených školských knižníc realizovalo metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice v dňoch 12. až 19. mája 2015 pre potreby Slovenskej národnej knižnice.

Rozália Cenigová
rozalia.cenigova@spgk.sk

Rozhovor s Lenkou Šimkovou

Mgr. Lenka Šimková vystudovala Gymnázium Kladno a obor Knihovnictví a informační studia na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (2001–2006). Krátce působila v Knihovně společenských věd T. G. Masaryka při Univerzitě Karlově v Praze. Od roku 2006 pracuje ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně. Od září 2007 jako šéfredaktorka časopisu Čtenář. Od ledna 2011 vede Obecní knihovnu v Žilině u Kladna, je členkou kulturního výboru obce, kde pomáhá při organizaci kulturních akcí. Autorka odborných příspěvků, redaktorka.

Profesní

Studovala jste na Masarykově univerzitě v Brně. Bylo to pro vás přínosné a příjemné období? Uvažovala jste v té době o svém dalším profesním zaměření (myslím „užší specializaci“)?

Studium knihovnictví v Brně bylo fajn. Je pravda, že v té době nebylo o KISKu ještě „tolik slyšet“ jako dnes, ale i tak pro mě bylo studium hodně přínosné. Nakonec však možná v trochu jiném smyslu, než jsem očekávala. Je pravda, že obor jsem si trochu navivně (jako možná mnoho jiných) vybrala kvůli lásce ke knihám. Bylo mi jedno, co kde přesně budu dělat, jen když je budu mít někde okolo sebe. A v dostatečném množství.

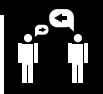
Co oceňuji, je určitá interdisciplinarita oboru, která mě nakonec přivedla i k přednáškám na Fakultě sociálních studií a k tématu diplomové práce – tím se stala mediální gramotnost. Od toho vedl krůček (i když jsem to vzala oklikou) k redakční práci, ale na tomto poli jsem se musela a stále ještě musím hodně

učit. A protože redakce *Čtenáře* teď sídlí u svého vydavatele ve Středočeské vědecké knihovně, i na ty knihy se dostalo – mám je na dosah a navíc v knihovně, která je svým skvěle doplňovaným fondem známá.

Ještě jsem velmi vděčná za to, že nás v prvním ročníku donutili ponořit se do tvorby webových stránek, do jazyka HTML, CSS a podobně. Sice jsem už neměla čas tyto dovednosti více rozvíjet, ale základní principy, postupy a znalosti se mi už mnohokrát hodily i prakticky. Zůstala mi láska ke knihám, vznikl vztah k IT a hlavně radost a snad i znalost práce s informacemi. Myslím si, že to je to podstatné i bez ohledu na mou současnou profesi.

Časopis Čtenář, měsíčník pro knihovny, začal vydávat v roce 1931 František Křestán, knihovník a ředitel třebečské knihovny. Vy jste šéfredaktorkou tohoto celostátního časopisu od roku 2008. Jak náročný pro vás byl začátek, získávání spolupracovníků a kontaktů v knihovnách?

Já jen upřesním, že náš časopis přímo na tento nenavazuje, svoji historii počítáme od roku 1949. Ale o tom třeba někdy přistě... Nastoupila jsem už na podzim roku 2007. První číslo jsem „sama“ dělala v listopadu toho roku. Dodnes si totiž pamatuji jeho obálku. Začátky byly trochu náročnější v tom, že jsem se přímo nepotkala s dlouholetou šéfredaktorkou *Čtenáře* paní Hanou Jirkalovou. Mezi námi totiž ve *Čtenáři* asi půl roku působila ještě jiná šéfredaktorka. Podporou v praktických záležitostech mi pak byla zejména redaktorka Olga Vašková. Děkuji jí za to dodnes.

Výhodou naopak bylo poměrně čerstvě dokončené studium, nadšení a spousta nápadů. Ty hned na začátku podpořila moje první „Seč“ (konference Knihovny současnosti), a dál už to nějak jelo. Nikdy nezapomenu na první oslované autory, dodnes jsem jim vděčná, že mi vyšli vstříc. Přece jen „otrávovat“ ihned kapacity oboru nebylo jednoduché, ale knihovníci mi svým jednáním vždy dodali odvahy, že to nějak snad zvládnou. Byla to například Zlata Houšková, Vít Richter, Karel Sosna, Jiří Polišínský, ale mnozí a mnozí další!

Časopis Čtenář přináší nejen odborné texty a informace o současném stavu knihovnictví a knihoven, ale také seznamuje knihovníky s trendy a perspektivami dalšího rozvoje knihovnictví, s knihovnictvím v zahraničí. Jak se vám daří v přesných termínech získávat materiál každý měsíc?

To je přece redakční tajemství! Ale vážně, musí se přemýšlet hodně dopředu, což je dlouhodobě sice trochu náročné (popírá to doporučené „žijte přítomností“), ale jinak to nejde. V létě žít podzimem, v zimě pomalu jarem. I paní Jirkalová říkala, že v redakci musí být vždy jedno „posmrtné“ číslo (třeba kdyby si zlomila nohu). No a já se toho držím... A vděčím potom zejména autorům, že termíny dodržují, že chápou, že by mohli způsobit nějakou nepříjemnost, že pochopí, když jejich materiál s trvalou hodnotou odsuneme kvůli jinému aktuálnějšímu nebo kvůli rozsahu a skladbě čísla. Děkuji jim za to!

Redakční radě pak vděčím za náměty, postřehy, informace. Pokud je šéfredaktor zároveň autor, editor, korektor, řeší praktické věci ohledně časopisu, nemůže být při striktním měsíčním harmonogramu úplně všude. Určitě o tom ale víte své.

Grafická stránka je u každého periodika důležitá, upoutá a osloví i potenciální čtenáře. Je proto náročné zvolit „tvář“ časopisu. Radíte se s odborníky?

Máme svoji grafickou Kateřinu Bobkovou. Je to profesionálka, jsem za ni neskutečně ráda a nikdy bych se nechtěla dostat do situace, kdy bychom si grafiku řešili svépomocí. Myslím si, že by to bylo hodně na úkor kvality a že by si to *Čtenář* v 21. století nezasloužil. Na změnách se s grafickou domlouváme, vychází nám ve všem vstříc. Snažíme se sledovat i jiné časopisy „zvenku“ a některé trendy následovat.

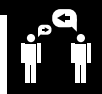
Jste v kontaktu s redakcemi zahraničních knihovnických periodik? Kde hledáte inspiraci, např. pro změnu rubrik, zařazení nových témat?

Se zahraničními redakcemi zatím nikoliv, s českými částečně. Je

otázka, jak moc jsme spolupracovníci, jak moc konkurence. Myslím, že to řešíme všichni. Snažíme se to vyvážit a snad se to daří, ale nemohu mluvit za ostatní. Inspiraci hledám zejména na konferencích, seminářích, v knihovnách samotných, ale samozřejmě i na internetu.

Časopis Čtenář vychází i v elektronické podobě. Jak se změnila práce redakce? Ovlivňují obě formy časopisu přístup čtenářů, projevilo se to na zájmu o tištěnou formu? Jaký je váš názor na koexistenci obou variant?

Práce se změnila tím, že jí přibýlo. V současnosti máme elektronickou verzi nastavenou jako „bonus“ pro předplatitele k té tištěné. Pro širokou veřejnost uvolňujeme články půl roku po vydání čísla, starší články jsou už samozřejmě přístupné všem.

Navzájem se tyto verze v dané podobě tedy příliš neohrožují. Otázka je, jak to bude dál, což nyní intenzivněji řešíme. Za tištěnou verzi *Čtenáře* budu vždy bojovat, zároveň si ale myslím, že bychom měli různými metodami vyjít vstříc i čtenářům on-line obsahu. Doba si to žádá. Nebudu zastírat, že to je i otázka financí, personálních kapacit apod.

Osobní

Ráda píšete, nejen do knihovnického tisku. Máte svůj blog (Blog.iDnes.cz), externě přispíváte do elektronického časopisu Femina. Můžete nám tyto aktivity přiblížit?

Blogem jsem si řešila jakýsi osobní přetlak, a hlavně potřebu sdílet postřehy o přečtených knihách. O těch jsem pak psala pro kulturní portál Kukátko.cz, kde jsem dva roky vedla příslušnou sekci. Bylo zajímavé spolupracovat s vydavateli, řešit recenzní výtisky a podobně. Femina to byla jiná kapitola. Chtěla jsem si zkusit takové to „typické psaní pro ženy“. I ono má totiž své zásady a pravidla. Navíc jsem se zde naučila opět něco z redaktořiny. A hlavně také psát „na povel“, automaticky: téma, titlek, perex, mezititulky, přímá výpověď... Myslím si ale, že dlouhodobě se do takového magazínu psát nedá. Věnovala jsem se tomu také dva roky.

V současnosti působím na portálu psychologie.cz (asi také tvůrčí přetlak) a v agentuře Mám talent, pro kterou dělám seriál o literárních kavárnách a posudky na rukopisy začínajících autorů. Je super, že mnohé z toho se mi nějakým způsobem vrací zpět ve *Čtenáři*: kontakty, náměty, zkušenosti s redakční prací. Možná to je ten slavný multitasking! No a doháním tím zkrátka to, že nemám vystudovanou žurnalistiku ani bohemistiku. Vždy je totiž od koho se učit.

Možná někteří knihovníci nevědí, že jste získala ocenění Žena regionu ve Středočeském kraji. Ve svém volném čase jste knihovnicí v Obecní knihovně v Žilině u Kladna. Jsou to dobré

zkušenosti pro šéfredaktorku knihovnického periodika?

Obecní knihovnu vedu v obci, kde bydlím, pátým rokem. Převzala jsem ji v docela zanedbaném stavu a stále ještě vše nemám hotovo, jak bych chtěla. Ale to je zkrátka o čase. Už ho moc nezbyvá. Pro *Čtenáře* to byla jistá „facka“ v tom, že si člověk uvědomí, co se skutečně někdy na úrovni venkovských knihoven řeší, pokud se něco řeší. Začala jsem více chápat, proč nás některé knihovny zkrátka nikdy odebírat nebudou. Ale nevzdáváme to. Na druhou stranu je to ohromná úcta k těm knihovnám, kde se daří. Kde se zajímají. Proto jsem moc ráda, že i o takových knihovnách píšeme a chtěla bych, aby takových článků bylo jen a jen více.

Doznívá doba dovolených a tak se zeptám na místo (pokud prozradíte), kde se vám líbilo, nebo kam byste se chtěla vrátit.

Poslední zážitky doznívají z Uherského Hradiště, stihli jsme část Letní filmové školy, uchvátilo mě zdejší Slovácké muzeum a také jsem konečně, i když jen zvenku, viděla na vlastní oči Knihovnu Bedřicha Beneše Buchlovana. Tam bych se vrátit určitě ještě chtěla.

Nesmíme vynechat četbu. Preferujete čtečku nebo klasickou knihu? A, jak jinak, jaký název má vaše právě rozečtená kniha?

Čtečku nemám, jsem v tomto ohledu staromilec a hlavně ke knihám pořád čuchám – prý je to i nějaká úchylnka. Rozečtené knihy mám tři: *Neměnnost leopardích skvrn* (Kristopher Jansma), Dickensovy *Naděje vyhlídky* a *O psaní* od Alexandry Berkové. Snažím se vstřebávat nové tituly, vracet se ke klasice, která mi unikla, a proniknout do tvůrčího psaní. Baví mě, když se věci prolínají.

Děkuji za rozhovor.

Jana Nejezchlebová

Bude vás zajímat, že...

... 9.–11. 10. 2015 proběhne v Olomouci první ročník prodejního knižního veletrhu LITR (knižní veletrh autorských a uměleckých publikací), zaměřeného na tuzemskou nezávislou a uměleckou tvorbu. Třídenní knižní veletrh je orientován především na autorské a umělecké publikace a jejich prezentaci, ale také na fenomény spojené s nízkonákladovým vydáváním knih nebo časopisů. Snahou je podpořit autory, spisovatele, designéry, ilustrátory, výtvarné obory a nezávislá nakladatelství a vydavatelství.

... v červenci 2015 definitivně skončila dlouholetá právní bitva o pozůstalost Franze Kafky a Maxe Broda. Soud vedl Stát Izrael s údajnými Brodovými dědičkami. Soud v Tel Avivu rozhodl, že rukopisy patří izraelské Národní knihovně, kde k nim bude mít přístup veřejnost. Celý spor trval téměř 90 let. Max Brod nesplnil Kafkovo přání a rukopisy po jeho smrti nezničil. Před válkou emigroval do Izraele, kde zemřel bezdětný v roce 1968. Jeho přání darovat Kafkovy rukopisy veřejné instituci sekretářka E. Hofferová nesplnila. Rukopis Procesu prodala v roce 1988 za dva miliony dolarů. Ostatní dokumenty a rukopisy musí nyní její dcery vydat Národní knihovně.

... nakladatelství Barrister & Principal provozuje nový webový portál JinaModernita.cz (<http://jinamodernita.cz>). Název je převzatý z knihy Jiná modernita od Františka Mikše (Brno 2013). Cílem je propagovat tradičněji zaměřené a polemické knižní tituly o moderním výtvarném umění, kultuře, estetice a stylu. Portál seznamuje s vybranou knižní produkcí nakladatelství a přináší výbor z článků revue Kontexty, kterou vydává Centrum pro studium demokracie a kultury.

... Obecní knihovna Vrbice (okr. Břeclav) se zapojila do projektu Čteme celá rodina a svými aktivitami již několik let podporuje čtenářství v rodině. 1× za měsíc v odpoledních hodinách opět od září probíhá

předčítání dětských knih rodičům dětem, dětí rodičům nebo prarodičům dětem. Na projekt získala knihovna podporu z dotačního programu JmK „Podpora rodinné politiky na úrovni obcí“. Další aktivitou je setkávání dětí s ilustrátory a autory. Na podzim se podruhé „otevře“ Literární kavárna a také se bude 1× za měsíc, v páteční podvečer, promítat film v rámci projektu Jeden svět. Vše v příjemném prostředí knihovny, viz: <http://knihovna.vrbice.cz>.

... norská nadace Nansenhjelpen, kterou založil v roce 1937 Odd Nansen, syn slavného polárníka Fridtjofa Nansena, pomohla 40 židovským dětem vycestovat z okupovaného Československa do Norska a tak jim zachránila život. Fridtjof Nansen působil od roku 1920 ve Společnosti národů jako vrchní komisař pro uprchlíky a v této funkci prosadil tzv. Nansenův pas pro uprchlíky bez státní příslušnosti. Jeho syn Odd v této činnosti pokračoval. Knihovnice a badatelka Eva Dohnálková tuto skupinu dětí v Norsku zmapovala. V Lomnici u Tišnova byla v srpnu výstava na toto téma. Výstava na 9 přenosných panelech v češtině a angličtině je putovní, lze ji tedy půjčit do knihoven, škol a dalších institucí. Kontakt: barbora.antonova@gmail.com.

... knihy najdeme nejen v ulicích, parcích a na nádraží. Městská knihovna v Blansku umožňuje občanům číst na koupališti a umísťla vkusný regál do nemocnice. Ale nejen knihovny. Úřad místní části Brno-Jundrov instaloval regále s knihami a časopisy na autobusovou zastávku i na chodbu úřadu. Je příjemné sledovat, jak se lidé opatrně a za chvíli již odhodlaně a zaujatě začínou probírat časopisy a pročítat knížky. Vždy se ujistí, že si je opravdu mohou vzít s sebou. A vzápětí přijde někdo s batůžkem a výběr poučení i zábavy doplní z vlastních zdrojů. Trochu ruší, že regál na zastávce je připoutaný řetízky, ale i takoví prostě jsme. Pohozené nebo záměrně poničené knihy však na zastávce nenajdete.

OLD
MAPS
ONLINE

PROJDĚTE SE DŮVĚRNĚ ZNÁMÝMI ULICEMI
PODLE STO LET STARÉ MAPY!

VÝSLEDKY PRÁCE DOBROVOLNÍKŮ
Z PROJEKTU STAREMAPY.CZ NAŠLY NOVÉ
UPLATNĚNÍ V NOVÉ MOBILNÍ APLIKACI
OLDMAPSONLINE.ORG/SEARCHMOBILE

